

1. Fəlsəfənin metafizika kimi mümkünlüyünü hansı cərəyan inkar edirdi
  - Ekzistensializm
  - İdealizm?
  - Paraqmatizm
  - √ Pozitivizm
  - Rasionalizm
2. Fəlsəfə dünyagörüşünün hansı səviyyəsinə daxildir
  - mifoloji
  - √ nəzəri
  - emosional
  - adi-gündəlik
  - elmi
3. Fəlsəfə dindən nədə fərqlənir
  - İnsanın mütləq(bitkin) həqiqətə olan tələbatına cavab verməkdə
  - Bunların heç birində?
  - Dünyagörüşünə səmtlənəkdə
  - √ Dünyanı rəşional şəkildə dərk etməkdə
  - Konkret təcrübə və müşahidənin hüdudlarını aşmaqda
4. İlk dəfə olaraq Filoşof terminini kim işlətməşdir
  - √ Pifaqor
  - Parmenid
  - Protaqor
  - Aristotel?
  - Platon
5. Kim ilk dəfə olaraq, fəlsəfəni nəzəri biliyin xüsusi sahəsi kimi nəzərdən kəşirilməşdir
  - Parmenid
  - Protaqor
  - Pifaqor
  - Platon
  - √ Aristotel
6. Fəlsəfənin idrak prosesinin mənşəyini və mahiyyətini öyrənən bölməsi necə adlanır?
  - √ Qnoseologiya
  - Antropologiya?
  - Ontologiya
  - Naturfəlsəfə
  - Prakisologiya
7. Dünya haqqında biliklərin qazanılmasında fəlsəfənin hansı funksiyası təzahür edir
  - Dünyagörüşü
  - Evristik
  - Metodoloji
  - Tənqidi
  - √ İdraki
8. Fəlsəfə ilə elm arasında ümumi cəhət nədən ibarətdir?

- Biliyin insanın fərdi mövcudluğu ilə əlaqələndirilməsi
- Biliklərin təcrübədə yoxlanması
- Subyekt-obyekt qarşılıqlıdırması
- ✓ Rəşional məntiqi tədqiqat metodları
- Biliyin praktik faydalılığı

9. Fəlsəfənin dünyagörüşü funksiyası nədən ibarətdir?

- bütöv bir tam kimi dünya
- Mədəniyyətin mahiyətini təhlil etmək
- ✓ Dünyagörüşünü sistemləşdirmək və əsaslandırmaq
- İdrakın metod və prinsiplərini işləyib hazırlamaq
- Dəyərlərin öyrənilməsi və əsaslandırılması

10. Fəlsəfə elmdən nə ilə fərqlənir?

- Həqiqəti əldə etmək cəhdi ilə
- Biliyin sistemliliyi və əsaslandırılması ilə
- Dünyanın dərk edilməsinin rəşional üsulu ilə
- ✓ Biliyin insana istiqamətlənməsi ilə
- Dünyanın anlayışlarda inikası ilə

11. Qədim filosoflar ilk növbədə hansı suallar üzərində düşündülər?

- diferensial anlayışı üzərində
- Dünyanın tək Allah tərəfindən heçdən yaradılması barədə
- şifahi xalq ədəbiyyatı üzərində
- ✓ dünyanın mənşəyi və mahiyyəti üzərində
- Günəş sisteminin mənşəyi barədə

12. Bunlardan hansı fəlsəfənin predmetinə daxildir?

- biliyin eksperimental təsdiqi
- ✓ biliyin gercəkliyə münasibəti məsələsi
- mürrəkkəb sistemlərin idarə edilməsi
- elmi nəzəriyyənin qurulması metodları
- biliyin riyazi əsaslandırılması

13. Dünyagörüşünün əsas məsələsi nədir?

- ✓ insanın dünyaya münasibəti
- son məqsədlər haqqında məsələdir
- dünyanın dərk edilənliyi
- biliyin gercəkliyə münasibəti
- ilk başlanğıclar haqqında

14. Fəlsəfə dünyagörüşünün hansı səviyyəsinə daxildir

- emosional
- ✓ nəzəri
- elmi
- mifoloji
- adi-gündəlik

15. Dünyagörüşünün əsas məsələsi

- dünyanın dərk edilənliyi
- ✓ insanın dünyaya münasibəti
- biliyin gercəkliyə münasibəti
- ilk başlanğıclar haqqında

- son məqsədlər haqqında məsələdir

16. Fəlsəfənin meydana gəlməsi üçün zəruri mərhələ

- √ əqli əməyin fiziki əməkdən ayrılmasıdır
- tayfa birliklərinin təşəkkül tapması
- qədim demokratiya nümunələrinin meydana çıxması
- vaxtı hesablama sisteminin yaradılması
- əkinçiliyin meydana çıxması

17. İlk fəlsəfi təlimlər

- dünya haqqında astronomik təsəvvürlərdən ibarət idi
- √ dünya haqqında mifik təsəvvürlərin rasionallaşmasının nəticəsi idi
- miflərin nizamsız yığılımı idi
- konkret- elmi nəzəriyyələrdən ibarət idi
- bədii əsərlər idi

18. Qədim filosoflar ilk növbədə hansı suallar üzərində düşündülər

- Dünyanın tək Allah tərəfindən heçdən yaradılması barədə
- √ dünyanın mənşəyi və mahiyyəti üzərində
- diferensial anlayışı üzərində
- Günəş sisteminin mənşəyi barədə
- şifahi xalq ədəbiyyatı üzərində

19. Fəlsəfə ilə elm arasında ümumi cəhət nədən ibarətdir?

- √ Rasional məntiqi tədqiqat metodları
- Biliyin insanın fərdi mövcudluğu ilə əlaqələndirilməsi
- Subyekt-obyekt qarşılıqlıdırması
- Biliyin praktik faydalılığı
- Biliklərin təcrübədə yoxlanması

20. Fəlsəfənin predmetini təşkil edir

- Cəmiyyət
- İqtisadi sistem
- Təbiət
- √ Bütöv bir tam kimi dünya
- İnsanın psixik həyatı

21. Dəyərlərin öyrənilməsi və əsaslandırılması fəlsəfənin hansı funksiyasına daxildir

- Tənqidi?
- Metodoloji
- √ Aksioloji
- İdraki
- Dünyagörüşü

22. İdrak metodları və prinsiplərinin işlənilib hazırlanmasında fəlsəfənin hansı funksiyası özünü göstərir

- √ Metodoloji
- Tənqidi?
- Dünyagörüşü
- İdraki
- Evristik

23. Fəlsəfənin idrak prosesinin mənşəyini və mahiyyətini öyrənən bölməsi necə adlanır

- Naturfəlsəfə
- Antropologiya?
- Ontologiya
- Prakisologiya
- ✓ Qnoseologiya

24. Kim ilk dəfə olaraq, fəlsəfəni nəzəri biliyin xüsusi sahəsi kimi nəzərdən keçirilmişdir

- Platon
- Parmenid?
- Protaqor
- ✓ Aristotel
- Pifaqor

25. İlk dəfə olaraq Filosof terminini kim işlətməmişdir

- ✓ Pifaqor
- Aristotel?
- Protaqor
- Parmenid
- Platon

26. Fəlsəfə dindən nədə fərqlənir

- ✓ Dünyanı rəsonal şəkildə dərk etməkdə
- Konkret təcrübə və müşahidənin hüdudlarını aşmaqda
- İnsanın mütləq(bitkin) həqiqətə olan tələbatına cavab verməkdə
- Bunların heç birində?
- Dünyagörüşünə səmtlənməkdə

27. Dini şüurun mövcudluq üsulu

- ✓ Etiqaddır
- Duygulardır
- Mövhumatdır
- Ayin və mərasimlərdir
- Məntiqi təfəkkürdür

28. Fəlsəfənin metafizika kimi mümkünlüyünü hansı cərəyan inkar edirdi

- ✓ Pozitivizm
- Rəsonalizm
- Ekzistensializm
- İdealizm?
- Paraqmatizm

29. XIX əsrin II yarısında fəlsəfənin mümkünlüyünə qarşı şübhələr nədən qaynaqlanırdı

- ✓ Bunların hamısından
- Yeni dövr rəsonalizmindən
- Metafizik sistemlər arasındakı ziddiyyətlərdən
- Fəlsəfənin metafizika kimi dərk edilməsindən
- Konkret elmlərin fəlsəfədən ayrılmasından

30. Miflərin rəsonallaşması prosesi hansı əsas ideyalara söykənirdi

- Bunların heç birinə?
- Dünyanın tək Allah tərəfindən yaradılmasına
- İnkişaf və tərəqqi ideyalarına
- Tale və “qəza-qədər” ideyalarına

√ ilk başlanğıclar” və “səbəbiyyət” ideyalarına

31. Fəlsəfə meydana gəlmişdir

√ Nəzəriyyənin ilk forması kimi

- Incəsənətin ilk forması kimi
- Adət-ənənələrin ümumiləşmiş ifadəsi kimi
- Bunların hər biri kimi
- İlk astronomik-fiziki elm kimi

32. Dünyagörüşünün strukturunda nəyin önə çıxması fəlsəfənin yaranmasına gətirib çıxardı

√ Məntiqi təfəkkürün

- Ideologiyanın
- Siyasi münasibətlərin
- Bunların heç birinin?
- Emosiyaların

33. Mifoloji dünyagörüşünün dağılması hansı səbəblə şərtlənir

√ bunların hamısı ilə

- əmək bölgüsünün inkişafı ilə
- ibtidai insanın əmək vərdişlərinin inkişafı ilə
- adət-ənənələrin nüfuzdan düşməsilə
- əmək alətlərinin təkmilləşməsilə

34. Mifoloji dünyagörüşü öz gücünü nədən alırdı

√ Adət-ənənələrin nüfuzundan

- Tək Allaha inamdan
- Məntiqi təfəkkürdən
- Bunların heç birindən?
- İnsanın emosiyalarından

35. Hilozoizm hansı dünyagörüşü forması üçün səciyyəvidir

√ Mifoloji

- Dini
- Elmi
- Idealist
- Praqmatik

36. Biliyə mənəvi-etik (əxlaqi) münasibət necə xarakter daşıyır

√ Dini-fəlsəfi

- Psixoloji
- Siyasi
- Məntiqi
- Konkret-elmi

37. Din və fəlsəfə insanın hansı köklü tələbatından qaynaqlanırlar

√ Tamamlanmış (mütləq) biliyə can atmaq

- Gözəlliyi sevmək
- Təbiət hadisələrini dərk etmək
- Şan-şöhrət qazanmaq?
- Maddi durumunu yaxşılaşdırmaq

38. İnsanı konkret müşahidə və təcrübə hüdudlarını aşib keçməyə vadar edən onun

- √ Mənəvi-əxlaqi varlığıdır
- Maddi nemətlərə bağlılığıdır
- Şüuru və məntiqi təfəkkürüdür
- Obrazlı düşünmə qabiliyyətidir
- Bioloji varlığıdır

39. Formalaşma xüsusiyyətlərinə görə dünyagörüşünün səviyyələri hansılardır

- √ Adi-gündəlik və nəzəri səviyyələr
- Riyazi səviyyə
- Dini səviyyə
- Qnoseoloji səviyyə?
- Mistik və mifoloji səviyyələr

40. İnsanın dünyada yeri məsələsi hansı problemlər qrupuna daxildir

- √ Dünyagörüşü
- Aksioloji
- Naturfəlsəfi
- Psixoloji?
- Qnoseoloji

41. İlk başlanğıclar haqqında təlim nəyin predmetinə daxildir

- √ Ontologiyanın
- Qnoseologiyanın
- Fizikanın
- Aksiolo
- Sosial fəlsəfənin

42. İlk fəlsəfi təlimlər hansı ölkələrdə meydana çıxmışdır

- √ Hindistanda, Çində, Yunanıstanda
- Misirdə, İraqda Yunanıstanda
- Babilistanda, İspaniyada, İranda
- Hindistanda, Misirdə, İtaliyada
- Çində, Qədim Romada, Almaniyada

43. İdrakın məqsədi – insanı izzətdən azad etməsidir – mövqeyindən hansı təlim çıxış edir?

- çarvak
- konfusiçilik
- √ buddizm
- caynizm
- Platona

44. Dünyanın əsasında qeyri-müəyyən, sonsüz, daim dəyişən, konkret forması olmayan apeyron durur – fikri hansı filosofa məxsusdur

- √ Anaksimandr
- Platon
- Aristotel
- Fales
- Zenon

45. Vedalara görə hansı sosial təbəqə cəmiyyətdə hakim vəziyyətə malikdir

- Şudralar
- Caynilər
- √ Brahmanlar
- Vayışlər

- Kşatrilər

46. Anaksimən

- Eley məktəbinin nümayəndəsidir
- Postpozitivistdir
- Pozitivistdir
- √ Milet məktəbinin nümayəndəsidir
- Ekzistensialistdir

47. Ədədləri birinci, hər predmetin əsası saymaqla, maddi aləmi ikinci hesab edənlər kimlərdir?

- √ pifaqorçular
- aristotelçilər
- sofistlər
- stoiklər
- atomistlər

48. Aşağıdakı fikirlərdən hansı Pifaqora aiddir?

- Hər şey daimi yaranma və məhv olma prosesindədir
- Varlıq olmayan predmet mövcud deyildir
- Elementlər həyatda mövcud olan bütün predmetlərin köküdür
- Bu aləm daima yanan od olmuş, oddur və od olacaqdır
- √ Dünüyada baş verən bütün hadisələr müəyyən fasilədən sonra təkrar olunur

49. Romada yayılmış eklektizm təliminin nümayəndəsi aşağıda göstərilənlərdən kim olmuşdur?

- Lukretsi Kar
- Ammano Sakkas
- Mark Avreli
- Epiktet
- √ Mark Tuli Siseron

50. Cəynizm cərəyanının banisi kimdir

- Qantama
- Yao-tszı
- Cuan-tszı
- Konfutsiy
- √ Maxavira Vardxamana

51. Dao terminin mənası nədir

- Tərbiyə
- Məna
- İtaət
- √ Təbii yol
- Təlim

52. Vedalara görə hansı sosial təbəqə cəmiyyətdə hakim vəziyyətə malikdir

- Kşatrilər
- √ Brahmanlar
- Şudralar
- Vayışlər
- Cəynilər

53. Dao terminin mənası nədir

- Tərbiyə
- √ Təbii yol
- İtaət
- Məna
- Təlim

54. Konfusiançılıyin əsas problemləri hansılardır

- Humanizm
- Məntiq
- Ontologiya
- Metodologiya
- √ Sosial-etik

55. Çaynizm cərəyanının banisi kimdir

- √ Maxavira Vardxamana
- Qantama
- Konfutsiy
- Yao-tszi
- Cuan-tszi

56. Aşağıdakı fikirlərdən biri Lokayata-çarvak təliminə üçün xarakterik deyil

- Dünya dörd ünsürdən ibarətdir
- Şüur bədənin əlamətlərindən biridir
- İdrakın mənbəyi duyğulardır
- İnsan ruhu yalnız bədəndə mövcud ola bilər
- √ İnsanın ruhu başqa bədəndə yenidən təcəssüm edir

57. İdrakın məqsədi – insanı izzirabdan azad etməsidir – mövqeyindən hansı təlim çıxış edir?

- konfusiçilik
- çarvak
- Qədim Hind fəlsəfəsinin ortodoks məktəblərinin aparıcı mövzusu nə təşkil edirdi
- √ buddizm
- Platona

58. F.Engels hansı filosofu yunanlar arasında birinci ensiklopedik zəka adlandırmışdı?

- √ Demokriti
- Falesi
- Platonu
- Sokratı
- Aristoteli

59. Aləmi ideyalar və kölgələr olmaqla iki yerə bölünən hansı filosofdur?

- √ Platon
- Anaksaqor
- Aristotel
- Sokrat
- Fales

60. Aşağıda göstərilənlərdən biri Platonun ideyalar aləminə xas əlamət deyil

- √ İdeyalar maddi dünyadan asılıdır
- İdeya dəyişməzdir
- İdeya hərəkətsizdir
- İdeyalar gerçək varlıqdır

- İdeyalar əsl mahiyyətdir

61. Aporiyaları ilə məşhur olan filosof kimdir?

- √ Eleyli Zenon
- Efesli Heraklit
- Aqraqantlı Empedokl
- Stagirli Aristotel
- Miletli Fales

62. Atomistik dünyagörüşündən çıxış edən filosofların cərgəsini göstərin

- √ Levkip, Demokrit, Epikür
- Sokrat, Platon, Anaksaqor
- Platon, Epikür, Demokrit
- Sokrat, Demokrit, Platon
- Anaksaqor, Pifaqor, Demokrit

63. Eley məktəbinin nümayəndələri kimlərdir?

- √ Ksenofan, Parmenid, Zenon
- Empedokl, Demokrit, Epikür
- Georgi, Kleanf, Protoqor
- Fales, Anaksimandr, Anaksimen
- Sokrat, Platon, Aristotel

64. Anaksaqor predmetlərin əsası olan maddi hissəcikləri necə adlandırır?

- √ homeomer
- nus
- aporiya
- loqos
- atom

65. Nöqtələrin yerinə aşağıda göstərilənlərdən hansı doğrudur? Təbiət və insanların həyatı səmanın iradəsi ilə deyil, ... tərəfindən müəyyənləşdirilmiş təbii yolla inkişaf edir

- √ “Dao”
- “Yan”
- “Çi”
- “Dzen”
- “İn”

66. B.e.ə. IV əsrdə elmləri təsnifləndirən filosof kim olmuşdur?

- Demokrit
- Sokrat
- Platon
- Protoqor
- √ Aristotel

67. Hİnd fəlsəfəsində qeyri -ortodoksal fəlsəfi məktəblər hansılardır

- √ Caynizm, Buddizm, Lokayata- Çarvak
- Caynizm, Sankxaya, Lokayata
- Yoqa, Vaşesika, Mimansa
- Vadenta, Sankxaya, Yoqa?
- Buddizm, Niyaya, Yoqa

68. Qədim Yunan fəlsəfəsində maddi başlanğıc prinsipindən çıxış edənlər hansılardır

- √ atomistlər, milet məktəbi, Heraklit
- empedokl, atomistlər, Anaksaqor
- Eleya məktəbi, pifaqorçular, Sokrat
- Aristotel, Platon, Sokrat
- pifaqorçular, milet məktəbi, Heraklit

69. Nirvana anlayışı hansı cərəyana məxsusdur

- √ buddizm
- caynizm
- konfusiçilik
- çarvaklar-lokayatlar
- sufizm

70. Aşağıdakılardan hansı Hind fəlsəfəsinin qeyri-ortodoksal məktəbidir

- √ buddizm
- mimansa
- vedanta
- vayşeşika
- yoqa

71. Qədim Hind fəlsəfəsinin ortodoksal məktəblərinin aparıcı mövzusununə təşkil edirdi

- √ insan-cəmiyyət mövzusu
- qnoseoloji problemlər
- təbiət
- məişət məsələləri
- ontoloji problemlər

72. İnsan hər bir varlığın ölçüsüdür kəlamı kimə məxsusdur?

- √ Protaqora
- Kanta
- Marksa
- Platona
- Sokrata

73. Kim ilk dəfə insanı mənəvi varlıq kimi fəlsəfənin mərkəzi probleminə çevirmişdi?

- √ Sokrat
- Zenon
- Aristotel
- Protaqor
- Platon

74. Klassik dövr antik fəlsəfənin nümayəndələri kimlərdir

- √ Sokrat, Platon, Aristotel
- Fales, Anaksimandr, Anaksimen
- Ksenofon, Parmenid, Pifaqor
- Protaqor, Zenon, Epikur
- Demokrit, Heraklit, Platon

75. Orqanon , Metafizika əsərlərinin müəllifi kimdir

- √ Aristotel
- Sokrat
- Bekon

- Hegel
- Platon

76. Atomist təliminin nümayəndəsi kimdir

- ✓ Demokrit
- Platon
- Heraklit
- Anaksimandr
- Aristotel

77. Öz dünyagörüşünə görə Aristotel

- ✓ Obyektiv idealistdir
- Materialistdir
- Ateistdir
- Dualistdir
- Subyektiv idealistdir

78. Obyektiv idealizmin nümayəndəsini göstərin

- ✓ Platon
- Engels
- Sinoza
- Heraklit
- Marks

79. Orta əsrlər Avropa fəlsəfəsində başlıca ideyaların səciyyəsi hansı təlimlərdə öz əksini tapmışdır?

- peripatetizm, heliosentrizm, stozizm
- antroposentrizm və humanizm ideyaları
- Nominalizm, realizm və naturfəlsəfə
- Panteizm, naturfəlsəfə, skeptisizm
- ✓ Patristika, Sxolastika, apologetika

80. Teosentrizmə görə varlığın yaradıcı başlanğıcı nədir?

- təbiətdir
- insandır
- ✓ Allahdır
- cəmiyyətdir
- kosmosdur

81. Orta əsrlər fəlsəfəsinin dünyagörüşü əsasını hansı prinsip təşkil edir?

- ✓ teosentrizm
- aqnostisizm
- kosmosentrizm
- skeptisizm
- antroposentrizm

82. Sxolastika nədir

- elmin mənşəyi haqqında təlim
- idrak nəzəriyyəsi
- ✓ Allahın mahiyyətinin dərkində zəkanın rolunu inkar edən fəlsəfə
- məntiqi-qnoseoloji problemlərin üstünlüyü ilə seçilən fəlsəfi düşüncə tipi
- Allahın mənşəyi haqqında təlim

83. Orta əsrlər fəlsəfəsinin səciyyəvi cəhətlərindən biri hansı idi

- humanizm
- ssientizm
- kosmosentrizm
- antroposentrizm
- √ sxolastika

84. Orta əsr fəlsəfəsinin cərəyanı olan realizm üçün hansı təlim səciyyəvidir

- ümumi anlayışların real mövcudluğu haqqında təlim
- idrak haqqında təlim
- varlıq haqqında təlim
- dəyərlər haqqında təlim?
- √ tək şeylərin real mövcudluğu haqqında təlim

85. Avqustin insanda nəyi kəşf etdi

- məntiqi təfəkkürü
- √ daxili "Mən" in mövcudluğunu
- qürur hissini
- etik rasionalizmi?
- harmoniya hissini

86. Nominalizm Orta əsrlər fəlsəfəsində hansı ənənələrin davamçısıdır

- peripatetizm
- işraqilik
- kreasionizm
- rasionalizm?
- √ iudaizm

87. Realizm Orta əsrlər fəlsəfəsində hansı ənənələrin davamçısıdır

- √ antik fəlsəfə ənənələrinin
- kreasionizm?
- hind fəlsəfəsi ənənələrinin
- məntiqi empirizm
- mistisizm

88. Patristika hansı tələbatdan meydana gəldi

- √ dini təlimi əsaslandıraraq sitemləşdirmək zərurətindən
- büt-pərəstliklə barışmaq istəyindən?
- kilsənin tarixini yazmaq zərurətindən
- dini mərasımləri qaydaya salmaq tələbatından
- kilsənin strukturunu təkmilləşdirmək zərurətindən

89. Orta əsrlər dünyagörüşü fəlsəfənin hansı funksiyasını, faktiki olaraq, inkar edirdi

- aksioloji
- dünyagörüşü?
- √ qnoseoloji
- ontoloji
- metodoloji

90. Qərb mədəniyyətinin dünyagörüşü əsasını nə təşkil edirdi

- √ xristianlıq
- elm
- incəsənət

- iudaizm
- bütperəstlik?

91. Xristian kilsəsi bir-biri ilə qanlı müharibələr edən barbar çarlıqlar arasında hansı missiyanı yerinə yetirirdi

- haqqın divanı funksiasını
- maarifçilik missiyasını
- ✓ sülhyaratma missiyasını
- xoşməramlı səfir funksiyasını
- allahın elçisi funksiyasını

92. Xristianlıq Roma imperiyasının süqutunun qarşısını niyə ala bilmədi

- ✓ həddən artıq zəif olduğuna görə
- “iki həqiqət” konsepsiyasını dəstəklədiyinə görə?
- bütperəstlərə tolerant münasibətinə görə
- bu dünyanı dəyərsizləşdirdiyinə görə
- humanizmdən uzaq olduğuna görə

93. Orta əsr Qərb fəlsəfəsində həqiqi varlıq

- ✓ Allahdır
- dövlətdir
- cəmiyyətdir
- insandır
- ideyalar aləmidir

94. Teosentrizmə görə mütləq varlıq

- kürə formasındadır
- cəmiyyətdir
- ✓ hər şeyə qadir olan fəvqəltəbii başlanğıcdır
- insandır
- sonludur

95. Xristianlıq əməkdə nəyi görürdü?

- Cənnətə düşmə vasitəsi
- Müqəddəslik zirvəsinə yüksəlmək vasitəsi
- Dini inkişaf etdirmək yolu
- ✓ İnsanın günahını yumaq vasitəsi
- Tanrıya qovuşmaq üsulu

96. Var-dövlətin artmasını Allaha xoş gedən əməl sayan hansıdır?

- ✓ Protestantizm
- İslahatçılıq
- Yunan-katolisizmi
- Pravoslavlıq
- Katolisizm

97. Dini dünyagörüşünün səciyyəvi cəhəti nədir

- ✓ kreasionizm
- antroposentrizm
- rasionalizm
- humanizm?
- kosmosentrizm

98. Foma Akvinski kimdir

- İntibah filosof
- Industrializm dövrünün filosofu
- Postmodernist
- Antik filosofu
- ✓ Orta əsr filosofu

99. Nominalizm və realizm cərəyanları hansı dövrün fəlsəfəsinə aiddir

- ✓ Orta əsr fəlsəfəsi
- Postmodern
- Antik fəlsəfə
- İntibah fəlsəfəsi
- Industrial fəlsəfə

100. Formal məntiq problemlərinə maraqlı, teologiyaya tabe olma kimi cəhətlər aşağıdakılardan hansına məxsusdur

- ✓ sxolastikaya
- rasionalizmə
- empirizmə
- aqnostisizmə
- mistikaya

101. Aşağıda göstərilən filosoflardan hansı patristikanın görkəmli nümayəndəsi

- ✓ Avqustin
- Siseron
- Platon
- Aristotel
- Kuzanski

102. Xristian fəlsəfəsinin və ilahiyyatının əsaslarını qoymuş Kilsə atalarının yaradıcılıq dövrü (III-VIII əsrlər) necə adlanır

- ✓ patristika
- sxolastika
- dialektika
- metafizika
- apologetika

103. Tarixin gedişinin və hər bir insanın taleyinin Allah tərəfindən şərtləndiyini bəyan edən prinsip necə adlanır

- ✓ providensializm
- kreasionizm
- monoteizm
- monizm
- fideizm

104. Dünyanın Allah tərəfindən heçdən yaradıldığını bəyan edən dünyagörüş necə adlanır

- ✓ kreasionizm
- dualizm
- monoteizm
- monizm
- dialektika

105. Esxatologiya nədir

- ✓ dünyanın və insanın son taleyi haqqında təlim
- varlıq haqqında təlim
- insanın mənşəyi haqqında təlim

- cəmiyyətin mənşəyi haqqında təlim
- dəyərlər haqqında təlim

106. Allahın mahiyyəti haqqında dini təlimlər məcmusuna nə deyilir

- √ teologiya
- antroposentrizm
- fenomenologiya
- ontologiya
- monadologiya

107. Orta əsrlərdə fəlsəfə nəyə tabe etdirilmişdi

- √ ilahiyyətə
- psixologiyaya
- etikaya
- dövlətə
- elmə

108. Orta əsrlər fəlsəfəsində universalilərin fərdi şüurdan asılı olmayaraq mövcud olduğunu hansı təlim bəyan edirdi

- √ realizm
- universalizm
- konseptualizm
- ehkamçılıq
- nominalizm

109. Aşağıdakılardan hansı din üçün səciyyəvidir

- √ ehkamçılıq
- kosmosentrizm
- antroposentrizm
- əfsunçuluq?
- rasionallizm

110. Orta əsr fəlsəfəsi hansı problemlərlə məşğul olurdu

- √ ruh problemləri ilə
- təbiət problemləri ilə
- cəmiyyət problemləri ilə
- idrak problemləri ilə
- elm problemləri ilə

111. Peripatetizm üçün səciyyəvi olan cavab variantını seçin

- islam şəriəti - Qurani-kərimə antik yunan fəlsəfəsi və Aristotelə uyğunlaşdırmağa cəhd etmişdir
- Aristotel ideyalarına əsaslanaraq ateizmi təbliğ edir
- √ Peripatetizm orta əsrlər Şərqi fəlsəfəsində yunan fəlsəfəsi və xüsusilə, Aristotel təlimindən qaynaqlanmış cərəyandır
- Sünnə hüquq təlimlərinin eklektikasındır
- mistik dini fəlsəfi cərəyandır

112. Aşağıdakılardan hansılar Şərqi peripatetizminin nümayəndələridir

- Əl-Qazali, Ər-Razi
- √ Əl-Kindi, Əl-Farabi
- Miyanəci, Sührəvərdi
- Avitsenna, Biruni
- Nəsimi, Nəimi

113. Əl-Kindi fəlsəfəsinin hansı növlərinin fərqləndirir?

- dini və elmi
- √ nəzəri və praktiki
- elmi və qeyri-elmi
- bunlardan heç biri
- rasionallıq və irrasional

114. Fərabiyə görə, fəlsəfə nədir?

- varlığın ümumi xassələri haqqında bilikdir
- idrak haqqında təlimdir
- ilahi və elmi biliklərin qarşılıqlı əlaqəsidir
- Allah aləmi haqqında bilikdir
- √ səbəblər haqqında bilikdir

115. Bu əsərlərdən hansı Əl Qəzaliyə məxsusdur?

- √ "Filosofların təkzibi"
- "Platon və Aristotelin əsərlərində ümumilik"
- "Fəzilətli şəhər əhlinin görüşləri"
- "Kateqoriyalarda Aristotelin məqsədinə dair"
- "Fəlsəfənin riyaziyyat elmi ilə əldə edilməsinə dair"

116. Bakıxanov fəlsəfi görüşləri hansı cərəyana uyğundur?

- materialistdir
- √ idealistdir
- bunlardan heç biri
- dualistdir
- panteistdir

117. N.Tusi substansiyanın hansı növlərini göstərir?

- √ materiya, forma, cism, ağıl və ruh
- materiya, zaman, məkan
- cisim, can, forma
- materiya, ruh, hərəkət, məkan
- can, ruh, məkan, zaman

118. Aşağıdakı variantlardan hansı Axundovvun təbiət və aləm haqqında fikirlərini əks etdirir?

- təbiət hadisələri maddi substansiyadır
- maddi dünya Allah tərəfindən yaradılmışdır
- √ təbiət öz-özünün səbəbidir
- maddi və mənəvi bircə yaranmışdır
- təbiət və yarıdan vəhdət təşkil edir

119. İbn Sinanın fikri hansı variantda verilmişdir?

- intellekt dini inamdan üstündür
- etiqad ilə zəkanın predmeti fərqlidir
- √ iman əqli tamamlayır
- məntiq ilə inam bir araya sığmaz
- elmi və dini həqiqət vahiddir

120. Qərbdə Avicenna adı ilə məşhur olan Şərqi filosofu

- Əl Kindi
- √ İbn Sina
- İbn Rüşd

- Ər-Razi
- İbn Haldun

121. Qərbdə Averroes adı ilə məşhur olan Şərqi filosofu

- İbn Haldun
- ✓ İbn Rüşd
- İbn Sina
- Ər-Razi
- Əl Kindi

122. İbn Sina filosof ilə müqayisədə üstünlüyü kimə verir?

- ✓ peyğəmbərə
- mistikə
- belə bir müqayisə mövcud deyildir
- alimə
- müdrikə

123. Allahın zəka vasitəsilə dərk olunduğunu iddia edən filosof

- Tusi
- ✓ Ər-Razi
- Fərabî
- Biruni
- İbn Haldun

124. Əl Qəzali idrak nəzəriyyəsində hansı cərəyanı təmsil edir?

- ✓ skeptisizm
- aqnostik
- sensualizm
- empirizm
- rasionallizm

125. İbn Sina tətbiqi elmlərə aşağıdakılardan hansını daxil edirdi?

- din, əxlaq və musiqi
- tibb, fizika və astrologiya
- məntiq, riyaziyyat və fəlsəfə
- ✓ etika, iqtisadi və siyasi elmlər
- ədəbiyyat, metafizika və məntiq

126. İşıraqlıq fəlsəfəsində idrakın hansı mərhələləri qəbul edilir?

- Bunlardan heç biri
- rasionall və irrasional
- ✓ hissi, əqli və intuitiv
- şəriət həqiqət
- empirik və ezoterik

127. Şərqi peripatetizmində üçlük sisteminin tərkib hissələrini göstərin

- varlıq, heçlik və Tanrı
- substansiya, aksidensiya və ruh
- materiya ruh və hərəkət
- ✓ əql, nəfs və cism
- zaman, məkan və varlıq

128. Tusi İnsan aqlının hansı formasını qəbul edir

- kəsb edilmiş ağıl,
- rasionoal ağıl
- faktiki ağıl
- √ nəzəri və əməli
- vərdiş halını almış ağıl,

129. Sufizmin qollarını göstərin

- √ Sührəvərdiyyə, Nəqşbəniyyə
- Saflıq qardaşları, müridizm
- Əxilik, işraqilik
- Heydəriyyə, Şafilik
- mövləviyyə, Bəktaşilik

130. Kəlam nədir

- √ islam sxolastikası, ortadoksal dini fəlsəfi sistemdir
- Hədislər külliyyatıdır
- bədii fəlsəfi fikir istiqamətidir
- Sufi ədəbiyyatıdır
- Qurani təfsir edən ədəbiyyatdır

131. Mütəzəliyin prinsipləri hansıdır

- √ ədalət, təkallahlılıq, vədə əməl etmək
- qəzavü qədərini dəyişməzliyi
- vicdan azadlığı, ilahi iradə
- bunların heç biri
- qədərini dəyişməzliyi, quranın əzəli olması

132. İslam mədəniyyətində atomistikanı qəbul edən dini cərəyan hansıdır

- √ Əşərilik
- Mütəzəlik
- Şafilik
- heç biri
- Qədərilik

133. Al-Fərabi hansı bilik növlərini fərqləndirir?

- √ praktiki və nəzəri
- dini və elmi
- rasionoal və irrasional
- ezoterik və məntiqi
- tətbiqi və fundamental

134. Sufizmi İslam şəriətinə uyğunlaşdıran filosofu göstərin

- √ Qəzali
- İbn Həldun
- ibn Rəşd
- M.Hallac
- Bəhmənyar

135. Orta əsr Şərq fəlsəfəsi hansı istiqamətlərdə inkişaf edirdi

- √ peripatetizm, sufizm
- naturfəlsəfə, sxolastika
- mistika, panteizm

- sosial fəlsəfə, antropologiya
- antropologiya, kosmosentrizm

136. İkili həqiqət konsepsiyasının müəllifini göstərin

- al-Kindi
- al-Farabi
- İbn-Sina
- al-Qazali
- ✓ İbn Rüşd

137. Sufi qnoseologiyasında idrakın hansı mərhələsinə üstünlük verilir

- ✓ İrrasional və Ezoterik
- Rasional və məntiqi təfəkkür
- Hissi və məntiqi mərhələ
- Rasional və Elmi idrak
- Hissi və Empirik mərhələ

138. Təsəvvüf nədir?

- ✓ Sufizm haqqında təlimdir
- İdrak mərhələsidir
- Nəzəri biliklər sistemidir
- Qərbdə Şərq fəlsəfəsi bu adla tanınır
- Xüsusi növ bilikdir

139. Azərbaycanda maarifçiliyin əsas nümayəndələri kimlərdir

- ✓ A.Bakıxanov, M.F.Axundov
- Ə.Topçubaçov, H.Zərdabi
- M.ƏSabir, S.Ə.Şirvani
- N.Tusi, NNərimanov
- Ə.Hüseynzadə, M.Ə.Rəsulzadə

140. Fəlsəfi dini hərəkət olan hürufilik nə vaxt meydana çıxmışdır

- ✓ XIV –XV əsrlərdə
- VIII-IX əsrlərdə
- XII-XIII əsrlərdə
- XI-XII əsrlərdə
- X - XI əsrlərdə

141. Sufizm Azərbaycanda hansı istiqamətlərdə inkişaf edirdi

- ✓ mötədil (monoteist) və ifrat (panteist)
- ateist və panteist
- monoteist və dualist
- panteist və dualist
- politeist və dualist

142. İşraqilik fəlsəfəsinin banisi kimdir

- ✓ Şihabəddin Yəhya Sührəvərdi
- A.Bakıxanov
- Məhəmməd Hadi
- M.F Axundov
- Əbülhəsən Bəhmənyar

143. Əbülhəsən Bəhmənyarın əsərini göstərin

- √ “Təhsil kitabı”
- “Qanunların ruhu haqqında”
- “Əsrarül-mələkut”
- “Məntiq elmi”
- “Təbiətin dialektikası”

144. Azərbaycanda Romantizm cərəyanının nümayəndəsini göstərin

- √ Məhəmməd Hadi
- N.Nərimanov
- N.Tusi
- A.Bakıxanov
- M.F Axundov

145. Əsrarül-mələkut əsərinin müəllifi kimdir

- √ A.Bakıxanov
- M.Hadi
- M.F Axundov
- N.Nərimanov
- N.Tusi

146. Orta əsrlərdə Azərbaycan fəlsəfəsində peripatetizmin nümayəndələri

- √ Ə.Bəhmənyar, S. Urməvi, Ş.Y Sührəverdi
- M.Füzuli, SURməvi, YQarabaği
- Eynəlpüzzat Miyanəci, Əbubəkr Bərdəi
- Məhəmməd Ərdəbili, Əfzələddin Xünəci
- N.Gəncəvi, N Tusi, ƏŞSührəverdi

147. Orta əsrlər Azərbaycan fəlsəfəsinin əsas cərəyanları

- √ Peripatetizm, işraqilik, hürufilik
- işraqilik, Bəktəşilik
- hürufilik, romantizm
- Qızılbaşlıq, məzdəizm
- ortadoksal islam fəlsəfəsi, maarifçilik

148. Azərbaycanda islama qədərki fəlsəfi təlimlər aşağıdakılardır

- √ Məzdəkilik, Zarvanizm, Maniçilik,
- Alban xristianlığı, Zarvanizm, sufizm
- Xürrəmilik hürufilik
- Panteizm, əxilik və abdalizm
- Maniçilik, İşraqilik, Zarvanizm

149. Adı çəkilənlərdən kim analitik həndəsənin banisi, fransız filosofudur

- Q.Leybnis
- T.Hobbs
- √ R.Dekart
- F.Bekon
- A. Lametri

150. Fransız metafizik materialistləri kimlərdir

- Kant, Russo, Dalamber
- Didro, Holbax, Spinoza
- Volter, Didro, Haydegger

- ✓ Lametri, Holbax, Helvetsi
- Yaspers, Volter, AKamyu

151. Yeni dövr fəlsəfəsində panteizm ideyaları hansı filosofa məxsusdur

- R.Dekart
- F.Bekon
- ✓ B.Spinoza
- Q.Leybnis
- T.Hobbs

152. Antroposentrizm hansı dövrün fəlsəfəsini səciyyələndirən termindir?

- ✓ intibah dövrü fəlsəfəsini?
- qədim Şərq fəlsəfəsinin
- yeni dövr fəlsəfəsini
- antik (qədim yunan-roma) fəlsəfəsini
- orta əsrlər fəlsəfəsini

153. Humanizm hansı dövr fəlsəfəsinin ideya cərəyanıdır?

- orta əsrlər müsəlman şərq fəlsəfəsinin
- modernizm fəlsəfəsinin mərkəzi ideyasıdır
- ✓ intibah fəlsəfəsinin
- klassik alman fəlsəfəsinin
- ellinizm dövrü fəlsəfəsinin

154. Dekarta görə substansiya nədir?

- özü-öz mövcudluğunu şərtləndirən varlıqdır
- İnsanın yaratdıqlarıdır
- əşyalardır
- ✓ dualist səciyyə daşıyır
- kainatdır

155. Maarifçiliyin sosial idealı öz ifadəsini nədə tapır?

- materializmə meyli olmalarında tapmışdır
- ✓ ağılın prinsipləri əsasında cəmiyyəti yenidən qurmaq çağırışlarında
- monarxiyanın təbliğində
- elmin tərəqqisinə çalışmalarında
- teokratik cəmiyyət ideyasında

156. Alman klassik fəlsəfəsinin nümayəndəsini göstərin

- Didro
- P. Holbax
- Volter
- Dekart
- ✓ İ. Fixte

157. Kantın xalis zəkasının əməliyyat apardığı anlayışların xarakteri necədir?

- transdentaldır
- etikdir
- aposteriordur
- ✓ transdentaldır
- estetikdir

158. Hansı filosof dialektik metodu sistemləşdirmişdir?

- Dekart
- √ Hegel
- Kant
- Leibnits
- Marks

159. Hegelin sistemində təbiət və tarixin yaradıcısı nədir?

- təsadüf
- təbii qanunlar
- √ dünya ruhunun inkişaf məntiqi
- Allahın iradəsi
- zərurət

160. Kantın yaradıcılığı hansı dövrlərə ayrılır?

- √ tənqidəqədərki və tənqidi
- məntiqi və praktiki
- gənclik və yetkinlik
- metafiziki və dialektik
- idealist və materialist

161. Yeni Dövrün fəlsəfi cərəyanı olan empirizimin banisini göstərin

- B.Spinoza
- R.Dekart
- Leybnits
- √ F.Bekon
- C.Lokk

162. İntibah dialektikasının əsasını kim qoymuşdur?

- Parasels
- C.Bruno
- B.Telezio
- √ N.Kuzanski
- N.Kopernik

163. Frensis Bekonun işlədiyi elmi-tədqiqat metodu necə adlanır?

- √ İnduktiv metod
- Modelləşdirmə metodu
- Deduktiv metod
- Rasional metod
- Abstraktlaşdırma metodu

164. İndustrializm dövrünə təsadüf edən panteizm nədir?

- √ Tanrının təbiətlə eyniləşdirilməsi
- İnsanın təbiətlə vəhdət təşkil etməsi
- Təbiətin və insanın fərqli mahiyyət daşması
- Tanrının insanla qarşı-qarşıya qoyulması
- Cəmiyyətin təbiətlə yekcinsliyi

165. İntibah dövrünə xas olan fəlsəfi dünyagörüşdə hansı ideya daha çox inkişaf etmişdir?

- İslamçılıq
- Teosentizm
- √ Humanizm

- Təkamülçülük
- Kosmopolitizizm

166. Yeni Dövrə hansı filosofun təlimində insan iki substansiyanın (bədən və ruhun) vəhdəti kimi çıxış edir

- ✓ Dekart
- Lametri
- Didro
- Russo
- Holbax

167. Dekartın idrak nəzəriyyəsinin əsasını nə təşkil edir

- ✓ «Düşünürəm, deməli, mövcudam»
- düzgün variant yoxdur
- “Özünü dərk et!”
- «Bilik gücdür»
- «Hər şey Allahın idarəsindən asılıdır»

168. Yeni Dövr fəlsəfəsinin əsas problemini göstərin

- varlıq problemi
- cəmiyyət problemi
- ✓ elmi idrak problemi
- insan problemi
- maddi və ideal olanın nisbəti problemi

169. Kantın yaradıcılığı aşağıdakı dövrlərə ayrılır

- idealist və materialist
- gənclik və yetkinlik
- ✓ tənqidəqədərki və tənqidi
- məntiqi və praktiki
- metafiziki və dialektik

170. Hegel və Feyerbaxın ideyalarının məntiqi davamı kimi hansı cərəyan olmuşdur

- pozitivizm
- pragmatizm
- ✓ marksizm
- postpozitivizm
- tənqidi rasionizm

171. Hegelin dialektik metodu nəyi aşkarlamağa imkan verir

- ✓ inkişaf qanunlarını
- düzgün variant yoxdur
- bazar iqtisadiyyatının mahiyyətini
- əmək bölgüsünün səbəblərini
- insanın dual təbiətini

172. Hegel hansı fəlsəfi cərəyanın nümayəndəsidir

- ✓ obyektiv idealizm
- subyektiv idealizm
- metafizik materializm
- materialist monizm
- idealist plüralizm

173. Özündə şeylər anlayışını döriyyəyə ilk dəfə hansı filosof daxil etmişdir

- √ Kant
- Dekart
- Spinoza
- Marks
- Fixte

174. Maarifçiliyin sosial idealı öz ifadəsini

- √ ağılın prinsipləri əsasında cəmiyyəti yenidən qurmaq çağırışlarında
- materializmə meyli olmalarında tapmışdır
- elmin tərəqqisinə çalışmalarında
- monarxiyanın təbliğində
- teokratik cəmiyyət ideyasında

175. Substansiyanın dualizmi ideyası kimə məxsusdur

- Platona
- Hegelə
- √ Dekarta
- İbn-Sinaya
- Haydeggerə

176. Substansiyanın yeganə olduğunu iddia edən kimdir

- √ Spinoza
- Demokrit
- Dekart
- Leybnis
- Kant

177. Spinozaya görə substansiya aşağıdakılardan hansıdır

- √ təbiət
- bunların hec biri
- canlılar aləmi
- ruh
- materiya

178. Dekarta görə elmi metod öz mənbəyini götürməlidir

- siyasətdən
- müşahidələrdən
- ilahiyyətdən
- təcrübədən
- √ məntiqi təfəkkürdən

179. Humanizm

- √ intibah fəlsəfəsinin
- modernizm fəlsəfəsinin mərkəzi ideyasıdır
- orta əsrlər müsəlman şərq fəlsəfəsinin
- klassik alman fəlsəfəsinin
- ellinizm dövrü fəlsəfəsinin

180. Bekona görə elmi metod öz başlanğıcını götürülməlidir

- məntiqi təfəkkürdən
- sadə müşahidədən
- ilahiyyətdən

- bədii əsərlərdən
- ✓ təcrübədən

181. Empirizm cərəyanı idrakın mənbəyini göstürdü

- ✓ təcrübədə
- təfəkkürdə
- incəsənətdə
- riyaziyyatda
- dində

182. Klassik alman fəlsəfəsində dialektik inkişaf qanunlarını hansı filosof sistemləşdirmişdir

- ✓ Hegel
- Şelling
- Kant
- Feyerbax?
- Fixte

183. Aşağıdakılardan hansı XVII əsrin rəşionalizminin xüsusiyyətlərini şərtləndirmişdi

- İqtisadiyyat
- Riyaziyyat
- Estetika
- Siyasət
- ✓ Məntiq

184. Biliklərin yeganə mənbəyini Feyerbax nəyi hesab edir?

- ✓ Duyğular
- Təfəkkür
- Hafizə
- Təxəyyül
- Qavrayış

185. Məntiq elmi əsərinin müəllifi kimdir?

- ✓ Hegel
- Kant
- Şelling
- Feyerbax
- Fixte

186. Hegelə görə anlayışın hərəkəti prosesi hansı xarakter daşıyır?

- ✓ Dialektik
- Metafizik
- Mütəmadi
- Dalğavari
- Davamlı

187. Dünyanın vahid başlanğıcdan necə yaranmasını Şelling nəyin vasitəsilə dərk edilməsini mümkün hesab edirdi

- ✓ İntellektual intuiasiya vasitəsi ilə
- Subyektin təşəkkürü vasitəsi ilə
- Fərdin mənəvi mkanları vasitəsilə
- Rəşional qavrayış vasitəsi ilə
- "Mütləq mən" in empirizmi vasitəsilə

188. Fixtenin Mütləq Mən anlayışı nəyi bildirir?

- √ Bütün mövcudatın mütləq başlanğıcı
- Subyektin imkanları
- Fərdin idrakı qabiliyyəti
- İnsanın özünü idrakı
- İnsanın ümumi şəkildə tamlığı

189. Kantın Özündə şeylər anlayışı nəyi bildirir?

- √ Duyğuları oyadan xarici reallıqları
- Qeyri-maddi, ideal mövcudatı
- Praktiki səciyyə daşıyan hissləri
- İnsanın duyğu və qavrayışını
- Təbiət ünsürlərini

190. Kantın aprior mühakimələri nəyi bildirir?

- √ Təcrübəyəqədərki mühakimələri
- Müsbət(pozitiv) xarakterli mühakimələri
- Bir-birindən fərqli olan fikirləri
- Praktiki səciyyə daşıyan fikirləri
- Müşahidə edilən hissləri

191. Holbaxa görə materiyanın əsas atributu nədir?

- √ hərəkət
- Məkan
- Zaman
- əşyavilik
- Uzunluğu və eni

192. Fransız materializmində dünyanın mexaniki mənzərəsi kimin tərəfindən əsaslandırılmışdır

- √ Holbax
- Russo
- Volter
- Kondilyak
- Didro

193. C.Lokk hansı fəlsəfi mövqedən çıxış edirdi?

- √ Sensualizm və empirizm
- Obyektiv idealizm
- Dini sxolastika
- Panteizm
- Rasionalizm

194. Dekarta məxsus idrak metodunda mühüm prinsiplərdən biri hansıdır?

- √ Fasiləsizlik
- Fərqləndirmə
- Mütənasiblik
- Inkaretmə
- Ardıcılıq

195. Düşünürəm, deməli, mövcudam aforizmi kimə məxsusdur?

- √ R.Dekarta
- C.Lokka
- Q.Leybmitsə

- Q.Qalileyə
- F.Bekona

196. İntuisionizmə görə (A.Berqson) varlığa adekvat olan idraki qabiliyyət hansıdır?

- duyğu
- ✓ instuisiya
- təfəkkür
- iradə
- induksiya

197. Ekzistensialistlərin diqqət mərkəzində olan varlıq forması nədir?

- axirət dünyasıdır
- təbiətin varlığıdır
- ✓ insanın fərdi mövcudluğu
- sosial varlıqdır
- mütləq ruhdur

198. İnsana eksiztensialist yanaşma üçün hansı müddəa səciyyəvidir?

- ✓ insan azadlığa və öz əməllərinə görə cavabdehlik daşımağa məhkumdur”
- “insanın əməlləri heç də həmişə dərk edilməyən şüursuz istəklərlə şərtlənir”
- “insanın mövcudluğunun dəyəri, onun nəaliyyətidir”
- “həyatda hər şey təsadüf üzündən baş verir, buna görə də bəxtin gətirməsinə bel bağlamaq lazımdır”
- “insanın söylərinə baxmayaraq, hər şey son nəticədə ondan deyil, tələdən asılıdır”

199. Müasir Qərb fəlsəfəsində ssientist istiqamətə aşağıda göstərilənlərdən hansılar aiddir?

- postmodernizm, analitik fəlsəfə, strukturalizm
- elm fəlsəfəsi, personalizm, postmodernizm
- hermenevtika, “həyat fəlsəfəsi”, ekzistensializm
- ✓ praqmatizm, neopozitivizm, strukturalizm
- personalizm, postmodernizm, frankfurt məktəbi

200. Müasir Qərb fəlsəfəsinin antissientist məktəblərinə hansılar aiddir?

- fenomenologiya, ekzistensializm, strukturalizm
- ✓ hermenevtika, personalizm, postmodernizm
- ekzistensializm, hermenevtika, strukturalizm
- “həyat fəlsəfəsi”, analitik fəlsəfə, praqmatizm
- praqmatizm, ekzistensializm, frankfurt məktəbi

201. Müasir qərb fəlsəfəsinin ssientist cərəyanlarında linqvistik dönüşün təşəkkülündə həlledici rol kimə məxsusdur?

- B. Rassele
- R. Karnapa
- T.Kuna
- K .Popperə
- ✓ L.Vitgenşteynə

202. Müasir qərb fəlsəfəsinin antissientist cərəyanlarında linqvistik dönüş kimin adı ilə bağlıdır?

- K. Yaspersin
- Q. Marselin
- A.Kamyunun
- E. Husserlin
- ✓ M. Haydeggerin

203. Praqmatizmin əsası kim tərəfindən qoyulmuşdur?

- E. Fromm, R. Yaspers, M. Haydegger
- M. Şlik, R. Karnap, K. Gödel
- H. Reyhenbax, K. Hempel
- √ Ç. Pirs, U.Ceyms, C. Dyui
- B. Rassel, L. Vitgenşteyn, B. Kroçe

204. Postindustrializm dövründə yaranmış fəlsəfi düşüncə tipi hansıdır?

- hermenevtikadır
- neopozitivizmdir
- eksiztensializmdir
- √ postmodernizmdir
- analitik fəlsəfədir

205. Praqmatizmdə Pirsin prinsipinə aid olanı seçin:

- predmet haqqında bizim ideyamız onun rasionel qavrayışıdır
- “predmet haqqında bizim ideyamız onun əhəmiyyət daşdığını bildirən“ kimi səslənir
- predmet haqqında bizim ideyamız onun simvolik ifadəsidir
- predmet haqqında bizim ideyamız onun ideal surətidir
- √ predmet haqqında bizim ideyamız onun doğurduğu hissi təəssüratlar haqqında ideyadır

206. Praqmatizmdə U.Ceymsin universal təcrübə, şüur axını , plüralist kainat təlimi necə adlanır?

- radikal rasionelizm,
- radikal antroposentrizm
- √ radikal empirizm,
- radikal koqnitivizm,
- radikal avtoritarizm,

207. Neopozitivizmə görə fəlsəfənin predmetini nə təşkil edir?

- dərk edən insan
- mənəvi varlıq kimi düşünülmən cəmiyyət
- mənəvi həyat və əxlaq təşkil edir
- bioloji növ kimi insan,
- √ dil və ilk növbədə, elm dili

208. Postpozitivizmin nümayəndələri hansılardır?

- √ İ.Lakatos, P.Feyerabend, T.Kun
- A.Berqson, K.Yaspers, M.Haydegger
- O.Kont, H.Spenser, E.Max
- M.Fuko, J.Derrida, Jliotar
- M.Şlik, O.Neyrat, R.Karnap

209. Həyat fəlsəfəsinin nümayəndələrini göstərin

- Popper
- Hegel
- √ Nitsşe
- Lokk
- Fixte

210. İradəni həyat və idrakın əsas prinsipi kimi qiymətləndirən kim olmuşdur

- O.Şpenqler
- √ Şopenhauer
- Haydegger

- Diltey
- Zimmel

211. Şopenhauerin fəlsəfi təliminin mərkəzi anlayışı "həyat əzmi" anlayışıdır. Onu nəyin köməyi ilə dərk etmək olar?

- √ intuisiyanın
- duyğuların
- intellektin
- fəvqəlfəşüurun
- mistikanın

212. "Şən elm", "Xeyir və şər in o biri tərəfində" əsərlərin müəllifi kimdir

- Spenser
- Haydegger
- Berqson
- Feyerbax
- √ Nitsşe

213. Pozitivizmin banisi kimdir?

- Berqson
- Nitsşe
- √ Kont
- Marks
- Husserl

214. Ekzistensializmin əsas çıxış nöqtəsi

- mahiyyət mövcudluqdan əvvəldir
- varlıq şüuru şərtləndirir
- dünyanın reallığının inkar edilməsi
- √ Mövcudluq mahiyyətdən əvvəldir
- mahiyyət və mövcudluq eyniyyət təşkil edir

215. Müasir fəlsəfə nə ilə sıx bağlıdır?

- √ Elmlə
- ideologiya ilə
- dinlə
- incəsənətlə
- ekologiya ilə

216. Həyatın mənası, həyat və ölüm problem hansı filosofun fəlsəfəsinin mərkəzi problemlərindən biridir

- Dekart
- √ Şopenhauer
- Marks
- Aristotel
- Bekon

217. Fəlsəfənin idraki dəyərini inkar edən cərəyanı göstərin

- √ pozitivizm
- neofreydizm
- ekzistensializm
- fenomenologiya
- Freydizm

218. Husserl bu cərəyanlardan hansının əsasını qoymuşdur

- √ fenomenologiya
- obyektiv idealizm
- hermenevtika
- personalizm
- psixozanaliz

219. Fəlsəfənin XX əsrdə ortaya çıxan sahələrindən birini göstərin

- nominalizm
- obyektiv idealizm
- √ strukturalizm
- subyektiv idealizm
- antropoloji materializm

220. Müasir Qərb fəlsəfəsində anlamı idrakın metodu kimi qəbul edən cərəyanı göstərin

- √ Hermenevtika
- fenomenologiya
- strukturalizm
- personalizm
- nominalizm

221. Hermenevtika nədir

- √ başqasının mətnində ifadə olunmuş fərdiliyinin dərkə sənəti
- işarələr və işarələr sistemi haqqında elm
- Dil nəzəriyyəsi
- dünyanın bədii dərkə üsulu
- Müqəddəs kitabların şərhə

222. Postmodernizm fəlsəfəsinin bir xarakterik xüsusiyyəti hansıdır

- √ obyektiv gerçəkliyin simvolik rəmzlərlə əvəz edilməsi
- empirizm
- tarixi optimizm
- rasionallizm
- həddi olan tədqiqat əsasları

223. Hakimiyyətə iradənin olması, canlı olan hər şeyin özünü təsdiqə can atdığına deyən filosofu göstərin

- Engels
- Marx
- √ Nietzsche
- Şopenhauer
- Kant

224. Sərhəd situasiyası anlayışı hansı cərəyanda mühüm yer tutur

- Praqmatizmdə
- √ Ekzistensializmdə
- Strukturalizmdə
- Fenomenologiyada
- Personalizmdə

225. Haydeggerin irəli sürdüğü anlayışı göstərin

- Allaha doğru varlıq
- xoşbəxtliyə doğru varlıq
- √ ölümə doğru varlıq

- həyata doğru varlıq
- məyusluğa doğru varlıq

226. İnsanı özü özünü determinasiya edən, özü özünü yaradan varlıq kimi nəzərdən keçirən fəlsəfi cərəyanı göstərin

- pozitivizm
- ✓ ekzistensializm
- freydizm
- pragmatizm
- fenomenologiya

227. Ekzistensializm termini tərcümədə hansı mənanı verir

- idrak
- dövrətmə
- inkişaf
- ✓ mövcudluq
- məhəbbət

228. Müasir Qərb fəlsəfəsində irrasionalist cərəyanı göstərin

- marksizm
- ✓ ekzistensializm
- neopozitivizm
- strukturalizm
- pragmatizm

229. Müasir Qərb fəlsəfəsinin cərəyanını göstərin

- patristika
- ✓ pragmatizm
- Buddizm
- tomizm
- aqnostisizm

230. A.Şopenhauer hesab edirdi ki, dünyanın ilkin əsasını.... təşkil edir

- dünya ruhu
- atman
- ✓ həyat əzmi
- hakimiyyət əzmi
- həyat

231. Zəkanın şeylərin üzərində yalnız üzdüyü, dünyanın mahiyyətinin isə bizə intuisiya, anlama vasitəsilə bəli olduğunu bildirən fəlsəfi cərəyan necə adlanır

- ✓ həyat fəlsəfəsi
- pozitivizm
- fenomenologiya
- pragmatizm
- neorasionalizm

232. İdrakda zəkanın rolunu inkar edən və ya onu məhdudlaşdıran, ön plana iradəni, seyri, hissi, pragmatizmi, intuisiyanı çəkən fəlsəfi cərəyan necə adlanır

- ✓ irrasionalizm
- stiyentizm
- skeptisizm
- empirizm
- rasionalizm

233. Həyat fəlsəfəsi nümayəndələri varlığın əsas xüsusiyyətini nədə görürdülər
- arasıkəsilməz strukturunda
  - onun mükəmməl bitkinliyində
  - √ arasıkəsilməz bütöv axında
  - materiyada
  - təfəkkürdə
234. Qeyri-klassik istiqamətin (həyat fəlsəfəsi, intuitivizm, ekzistensializm) nümayəndələri klassik fəlsəfənin hansı əsas xüsusiyyətini tənqid edirlər
- empirizmini
  - apriorizmini
  - induktivizmini
  - realizmini
  - √ rasionalizmini
235. Postindustrializm dövründə yaranmış fəlsəfi düşüncə tipi
- eksistensializmdir
  - hermenevtikadır
  - √ postmodernizmdir
  - analitik fəlsəfədir
  - neopozitivizmdir
236. Müasir Qərb fəlsəfəsində ssientist istiqamətə
- √ pragmatizm, neopozitivizm, strukturalizm
  - elm fəlsəfəsi, personalizm, postmodernizm aiddir
  - postmodernizm, analitik fəlsəfə, strukturalizm
  - hermenevtika, “həyat fəlsəfəsi”, ekzistensializm
  - personalizm, postmodernizm, frankfurt məktəbi
237. A.Kamyu absurdun (ağlasığılmazlığın) mənbəyini nədə görür
- √ absurdun mənbəyi gündəlik monoton həyatdır
  - absurdun mənbəyi təbiətdir
  - insanın yaradıcı fəaliyyətindən doğur
  - insanın öz həyatının mənasını müəyyənləşdirməsindən qaynaqlanır
  - absurd dünyaya Allah tərəfindən gətirilmişdir
238. M.Haydegger insan varlığının özünə məxsusluğunu nədə görür
- insanın mövcudluğu və mahiyyəti iqtisadiyyatın səviyyəsi ilə şərtlənir
  - insanın mövcudluğu və mahiyyəti Allah tərəfindən təyin olunur
  - insanın mövcudluğu və mahiyyəti təbiət tərəfindən müəyyən olunmuşdur
  - √ insan varlığa qayğı göstərməklə və dünyaya məna verməklə varlığın mənası haqqında soruşur
  - insanın mövcudluğu və mahiyyətini cəmiyyət müəyyən edir
239. M.Haydegger insanın varlığını necə səciyyələndirir
- √ ölümə doğru, yoxluğa doğru istiqamətlənmiş varlıq kimi
  - sosial varlıq kimi
  - təbiətin bir parçası kimi
  - onun cismani mövcudluğu kimi
  - onun mədəniyyətdəki mövcudluğu kimi
240. M.Haydeggerə görə insanın şeylər aləmindəki mövcudluğu onda hansı təəssürətlər doğurur

- sevinc, məmnunluq
- laqeydlik, biganəlik
- ✓ qorxu, narahatlıq,
- qüسسə, ümidsizlik
- instniktlər, impluslar

241. J.P.Sartr azadlığı necə başa düşür?

- azadlıq insanın öz təbiətinə uyğun yaşamasıdır
- azadlıq insanın öz borcunu dərk edərək yaşamasıdır
- azadlıq dərk edilmiş zərurətdir
- azadlıq müəyyən edilmiş normalara könüllü surətdə riayət etməkdir
- ✓ azadlıq insanın məhkum olduğu və məsuliyyət daşdığı seçimdir

242. J.P.Sartr insan varlığının özünəməxsusluğunu nədə görür

- insanın mövcudluğu və mahiyyəti təbiətlə şərtlənir
- insanın mövcudluğu və mahiyyəti iqtisadiyyatın səviyyəsi ilə şərtlənir
- insanın mövcudluğu və mahiyyəti Allah tərəfindən müəyyənləşdirilir
- ✓ insanın mövcudluğu onun mahiyyətindən qabaq gəlir
- insanın mahiyyəti cəmiyyət tərəfindən müəyyənləşdirilir

243. Aşağıdakılardan hansı Engelsin təklif etdiyi hərəkət formalarına aid deyil?

- ✓ lazer
- fiziki
- kimyəvi
- sosial
- mexaniki

244. Zaman anlayışının fəlsəfi mahiyyəti nədən ibarətdir

- ✓ hadisələrin baş vermə ardıcılığı və müddəti
- subyektiv mövcudluq
- maddi predmetlərin ölçüsü
- obyektiv mövcudluq
- bütün mövcudluq

245. Varlıq haqqında fəlsəfi təlim necə adlanır

- antropologiya
- qnoseologiya
- ✓ ontologiya
- praksiologiya
- aksiologiya

246. Varlığın formaları hansı bənddə düzgün qeyd edilmişdir

- şüur, mənəvi varlıq
- cəmiyyət, maddi istehsal
- materiya, cansız təbiət
- təbiət, bitkilər aləmi
- ✓ mənəvi varlıq, insan

247. Substansiya anlayışının mahiyyəti nədən ibarətdir

- dünyada baş verən dəyişkənlik
- subyektiv mövcudluq
- obyektiv mövcudluq
- bütün mövcudluq

√ özü-özünün səbəbi olan müstəqil varlıq

248. Hərəkətin formalarının təsnifatını kim təklif etmişdir?

- √ Engels
- Hegel
- Kant
- Aristotel
- Platon

249. Varlığın atributunu göstərin

- √ məkan
- idrak
- materiya
- tərəqqi
- tənəzzül

250. Hərəkətin formalarının təsnifatını təklif etmişdir

- √ Engels
- Platon
- Kant
- Hegel
- Aristotel

251. Ontologiya özündə aşağıdakı məsələləri birləşdirir

- anlayış və mühakimələrin mənşəyi
- idrakın prinsiplərini
- biliyin mənşəyi
- √ dünyanın mənşəyi və onun universal əlaqələri
- ideyaların mənşəyi

252. Təbiətin varlığını fəlsəfinin hansı bölməsi öyrənir

- ontologiya?
- antropologiya
- aksiologiya
- praksiologiya
- √ naturfəlsəfə

253. Məkan anlayışının fəlsəfi mahiyyəti nədən ibarətdir

- √ predmetlərin ölçüsü və yerləşmə qaydası
- obyektiv mövcudluq
- hadisələrin baş vermə ardıcılığı və müddəti
- subyektiv mövcudluluq
- bütün mövcudluq

254. Varlığın fəlsəfi anlayışının mahiyyəti nədən ibarətdir

- √ varlıq bütün mövcud olanı ifadə edən fəlsəfi kateqoriyadır
- varlıq obyektiv mövcud olanı ifadə edən fəlsəfi kateqoriyadır
- varlıq subyektiv mövcudluğu bildirən anlayışdır
- varlıq ideyalar aləmini bildirən anlayışdır
- varlıq dəyişkənliyi bildirən anlayışdır

255. Orta əsr Qərb fəlsəfəsinin ontoloji prinsipi nə idi?

- tarixilik
- vəhy
- √ kreasionizm
- rasionalizm
- formalizm

256. Varlığın mövcudluq formaları hansılardır?

- √ məkan və zaman
- dəyişkənlik və inkişaf
- fasiləsizlik və sonsuzluq
- təkamül və tənəzzül
- keçmiş və gələcək

257. Aşağıdakı təyinatlardan hansı materiyanın mahiyyətini daha dolğun açır?

- √ materiya – obyektiv reallıqdır, şüurdan asılı olmayaraq mövcuddur
- materiya – duyğular məcmusudur
- materiya – fəlsəfi kateqoriyadır
- materiya - əsas substansiya, ilkin materiya
- materiya – hər şeyin əsasını təşkil edir

258. Varlıq terminini elmə kim gətirib?

- Hegel
- Aristotel
- √ Parmenid
- Platon
- Kant

259. Varlığın əsas növləri aşağıdakılardır

- cəmiyyət və maddi istehsal varlığı
- maddi sistemlərin varlığı
- √ maddi və mənəvi varlıq
- şüur və mənəvi varlıq
- təbiət və heyvanat varlığı

260. Ontologiya nə haqqında təlimdir?

- inkişaf təlimi
- ziddiyyətlər təlimi
- √ varlıq təlimi
- dəyərlər təlimi
- idrak təlimi

261. Ontologiya hansı məsələni özünə daxil edir?

- √ dünyanın mənşəyi və onun universal əlaqələri
- ziddiyyətlərin mənşəyi və formaları
- anlayış və mühakimələrin mənşəyi
- şüur və ideyaların mənşəyi
- biliyin mənşəyi

262. Məkan və zaman kateqoriyalarının anlaşılmasına dair müxtəlif konsepsiyalar hansılardır?

- √ substansial və relyasion
- dualist və materialist
- hissi və rasion
- dualist və monist

- metafizik və idealist

263. Materiyanın təşkili səviyyələri hansılardır?

- √ cansız materiya, canlı və sosial səviyyə
- mikro- və makroaləm səviyyəsi
- predmet, yaxud hadisənin təşkili səviyyəsi
- elementar hissə və ideyaların təbiəti
- fasiləsiz maddi mühit

264. Orta əsr xristian fəlsəfəsində həqiqi varlıq nə idi?

- √ Allah varlığı
- obyektiv varlıq
- ictimai varlıq
- insan varlığı
- ideyalar aləmi

265. İnsan nədir?

- mənəvi varlıqdır
- psixoloji varlıqdır
- √ biososial varlıqdır
- sosial varlıqdır
- bioloji varlıqdır

266. Fərd nəyə deyilir

- başqalarına bənzəməyən insana
- şəxsiyyətə
- √ ayrıca götürülmüş konkret insana
- sosiallaşmış insana
- özünə qapanmış insana

267. İnsanı əmək alətləri hazırlayan heyvan kimi səciyyələndirən tədqiqatçıyı göstərin

- Hegel
- √ B.Franklin
- Darwin
- Marks
- Aristotel

268. Bir fərdi digər fərdlərdən fərqləndirən cəhətlər toplusuna nə deyilir

- şəxsiyyət
- növ
- fərd
- √ fərdilik
- insan

269. Münasibətlər və şüurlu fəaliyyət subyekti kimi insan nədir?

- fərdilidir
- növdür
- fərddir
- insandır
- √ şəxsiyyətdir

270. Humanizmi, insanın hərtərəfli inkişafını təənnüm edən dövr hansıdır

- √ Antik
- Yeni Dövr
- postindustrializm
- müasir
- orta əsrlər

271. Qərb fəlsəfəsində insanı öz düşüncələrinin mərkəzinə qoyan ilk filosof kimdir?

- F. Akvinski
- Avqustin
- Heraklit
- √ Sokrat
- Kant

272. İnsan - növün tək bir nümayəndəsi olmaqla hansı adda çıxış edir?

- √ fərd
- şəxsiyyət
- vətəndaş
- adam
- fərdiyyət

273. İnsanın mahiyyətini biolojişdirən cərəyanı göstərin

- Marksizm
- Darvinizm
- ekzistensializm
- fenomenologiya
- √ Sosial-darvinizm

274. Həyatın mənasını hər şeydən faydalanmaqda görən cərəyanı göstərin

- √ utilitarizm
- asketizm
- evdemonizm
- gedonizm
- volyuntarizm

275. Asketizmin tərəfdarları nəyə təbliğ edirlər?

- düzgün cavab yoxdur
- hər şeydən faydalanmağı
- yaşamaqdan həzz almağı
- altruizmi
- √ maddi olan hər şeydən imtina etməyi

276. İnsanların davranışının hərəkətverici qüvvəsini psixi olanda görən cərəyan hansıdır

- naturalizm
- √ freydizm
- ekzistensializm
- hermenevtika
- personalizm

277. Fəaliyyət aktının strukturu hansı elementləri özündə birləşdirir

- vasitə, tələbat, maraq, istedad
- √ subyekt, məqsəd, vasitə, predmet, hərəkət, nəticə
- obyekt, tələbat, maraq, qabiliyyət
- predmet, nəticə, maraq, hərəkət

- istedad, maraq, tələbat, vasitə

278. İnsan həyatının həqiqi mənası hansı prosesdə açılır

- ✓ fəaliyyət
- təhsil
- istirahət
- davranış
- tərbiyə

279. Şəxsiyyət nədir

- parlaq qabiliyyətləri olan insan
- ✓ insanın sosial siması
- məşhur adam
- özünü yüksək dəyərləndirən insan
- güclü xarakterli insan

280. Yaşamaq - həzz almaqdır tezisini irəli sürən cərəyan

- dutilitarizm
- pragmatizm
- asketizm
- ✓ gedonizm
- rasionalizm

281. Asketizmin tərəfdarları təbliğ edirlər

- ✓ maddi olan hər şeydən imtina etməyi
- düzgün cavab yoxdur
- altruizmi
- yaşamaqdan həzz almağı
- hər şeydən faydalanmağı

282. İnsanı fəaliyyətin subyektini kimi xarakterizə edən anlayışı göstərin

- ✓ Şəxsiyyət
- fərdiyyət
- fərd
- qəhrəman
- tarixi şəxsiyyət

283. İnsanın istənilən hərəkətini əvvəlcədən müəyyən edilmiş bir hadisə kimi götürən təlim adlanır

- rasionalizm
- volyuntarizm
- Nihilizm
- ✓ fatalizm
- pragmatizm

284. İnsanı təbiətin bir element kimi götürən və onun heyvanlarla birgə eyni qanunlara tabe olduğunu iddia edən cərəyan adlanır

- humanizm
- pozitivizm
- ✓ naturalizm
- rasionalizm
- sosiologizm

285. Maddi və mənəvi nemətlərin yaradılması istiqamətində insanın məqsədyönlü fəaliyyəti adlanır

- davranış
- yaradıcılıq
- layihələşdir
- ✓ əmək
- fəallıq

286. Antropososiogenez nədir

- ✓ insanla cəmiyyətin bir-biri ilə qarşılıqlı bağlı olan qərarlaşma prosesi
- canlıların mənşəyi
- təbiətin mənşəyi
- cəmiyyətin mənşəyi
- insanın mənşəyi

287. İnsanı Allah tərəfindən təyin olunmuş dünya nizamının bir hissəsi kimi nəzərdən keçirən dövr hansıdır

- ✓ orta əsrlər
- Yeni Dövr
- postindustrializm
- Maarifçilik
- antik

288. İnsanın mövcudluğu mütləq nizam və kosmos kimi qavranılan münasibətlər sistemində nəzərdən keçirilən dövr hansıdır

- ✓ antik
- Yeni Dövr
- postindustrializm
- Maarifçilik
- orta əsrlər

289. Freyd insan varlığının ən mühüm amili kimi nəyi nəzərdən keçirirdi

- ✓ təhtəl şüuru
- siyasəti
- hüququ
- əməyi
- iqtisadiyyatı

290. Təhtəl şüuru insanın varlığının ən mühüm amili kimi nəzərdən keçirən kim olmuşdur

- ✓ Freyd
- Marks
- Darwin
- Lenin
- Engels

291. Engels antropogenezin hansı nəzəriyyəsinin nümayəndəsi olmuşdur

- ✓ əmək
- iqtisadi
- siyasi
- əxlaqi
- psixoloji

292. Antropogenezin əmək nəzəriyyəsinin nümayəndəsi kimdir

- Freyd
- Marks
- Darwin
- Lenin

√ Engels

293. İnsanı sosial keyfiyyətlərin toplusu kimi səciyyələndirən anlayış hansıdır

√ şəxsiyyət

- fərd
- fərdilik
- növ
- insan

294. Sofistlər insanla bağlı hansı tezisi irəli sürmüşdülər

√ “İnsan hər şeyin ölçüsüdür”

- “insan təbiətin bir hissəsidir”
- “insan fərdi keyfiyyətlərin toplusudur”
- “insan ictimai varlıqdır”
- “insan sosial keyfiyyətlərin məcmusudur”

295. Dekart insanın mahiyyətini nədə görürdü

√ ağıl və zəkasında

- xarakterində
- tərbiyəsində
- bacarığında
- iradəsində

296. İnsanların azad, şüurlu fəaliyyəti onların başlıca əlamətini təşkil edir tezisi kimə məxsusdur

√ K.Marksa

- Hegelə
- Ç.Darvinə
- Sokrata
- İ.Kanta

297. İnsan bütün şeylərin ölçüsüdür tezisi kimə məxsusdur

√ Protaqora

- Marksa
- Engelsə
- Lökka
- Sokrata

298. İnsanın şəxsiyyətə çevrilməsi

√ fəaliyyət prosesində baş verir

- söhbət prosesində baş verir
- təhsil prosesində baş verir
- özünüdərk prosesində baş verir
- oyun prosesində baş verir

299. Fəlsəfi antropologiyanın ideya mənbələrini göstərin

√ alman romantik fəlsəfəsi və həyat fəlsəfəsi, ekzistensializm, fenomenologiya

- marksizm fəlsəfəsi, alman klassik fəlsəfəsi
- fatalizm, volütarizm
- antik fəlsəfə, orta əsr fəlsəfəsi
- alman klassik fəlsəfəsi, freydizm

300. Tərbiyə insanın nəyə olan qabiliyyətini reallaşdırır, artırır və möhkəmləndirir

- √ fəaliyyətə
- zəhmətə
- xeyirxahlığa
- əyləncələrə
- xidmətlərə

301. Rəsmi elm kimi fəlsəfi antropologiya kim tərəfindən yaradılmışdır

- √ M. Şeler və Q Plesner
- Kant və Hegel
- Freyd və Fromm
- Haydegger və Sartr
- Marks və Engels

302. İnsanı əmək alətləri hazırlayan heyvan kimi səciyyələndirən tədqiqatçını göstərin

- √ Bfranklin
- Darwin
- Aristotel
- Hegel
- Marks

303. Tələbat nədir

- √ insanı hərəkətə təhrik edən, onun təbiətindən, ən əhəmiyyətli xassələrindən irəli gələn ehtiyacı
- insanın nəyəsə malik olmaq istəyi
- insanın nəyəsə meyl etməsi
- insanın mənəvi nemətlərə ehtiyacının olması
- insanın maddi nemətlərə ehtiyacının olması

304. İnsanın mənşəyi haqqında materialist nəzəriyyənin banisi kim olmuşdur

- √ Darwin
- Freyd
- Hobbs
- Lökk
- Kant

305. Yeni dövr fəlsəfəsində empirizmin nümayəndəsi kimdir?

- K.Helvetsi
- Q.Leybnits
- √ F.Bekon
- R.Dekart
- B.Spinoza

306. Materialist sensualizminin nümayəndəsi aşağıda sadalananlardan hansıdır?

- R.Dekart
- İKant
- √ Clökk
- P.Holbax
- D.Didro

307. Elmi idrakın hansı səviyyəsi təcrübi faktları ünmumiləşdirərək konsepsiyalar hazırlayır

- empirik
- induktiv
- √ nəzəri
- eksperimental

- intuitiv

308. Predmetin təbii şəraitdə passiv öyrənilməsi necə adlanır

- modelləşdirmə
- deduksiya
- ✓ müşahidə
- sintez
- analiz

309. Praktikanın idrak prosesində rolu hansıdır

- praktika ətraf aləmin dəyişdirilməsinə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir
- ✓ praktika idrakın mənbəyi və həqiqətin meyarıdır
- praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir
- praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş elmi eksperimentdir
- praktika təbiətin dəyişdirilməsinə yönəlmiş mənəvi fəaliyyətdir

310. Aqnostisizm nədir?

- Allah haqqında təlim
- 20-ci əsr fəlsəfəsində cərəyan
- varlıq haqqında təlim
- ✓ Obyektiv dünyanın mahiyyətinin dərk edilənliliyini inkar edən təlim
- dəyərlər haqqında təlim

311. Dünyanın dərk edilənliliyini kimlər inkar edirlər?

- materialistlər
- ekzistensialistlər
- teistlər
- ✓ Aqnostiklər
- ateistlər

312. İnsanın mahiyyəti deyil, yalnız hadisələri dərk etdiyini iddia edənlər necə adlandırılır?

- qnostiklər
- Deistlər
- ✓ aqnostiklər
- apologetlər
- dogmatiklər

313. Şeylərin mənasının dərki prosesi nə adlanır?

- introspeksiya
- bilik
- retrospeksiya
- intuisiya
- ✓ anlama

314. İnsanın problemin həlli yolları və şərtlərini bilmədən onu həll etmək qabiliyyəti necə adlanır?

- anlama
- praktika
- refleksiya
- intellekt
- ✓ intuisiya

315. Hansı cərəyana görə, dünya dərk etmək üçün əsas vasitə zəkadır?

- intuitivizm
- empirizm
- metafizika
- neopozitivizm
- ✓ rasionalizm

316. Ayrı-ayrı müddələrdən daha ümumi xarakterli müddələrə keçid necə adlanır?

- deduksiya
- ✓ induksiya
- abstraksiya
- analogiya
- modelləşdirmə

317. Fikirdə hissələrin tam şəklinə gətirilməsinə nə deyilir?

- analogiya
- eyniləşdirmə
- korrelyasiya
- təhlil
- ✓ sintez

318. Bir predmetə xas olan bəzi xüsusiyyətlərin buna oxşar digər predmetə fikrən köçürülməsinə nə deyilir?

- ümumiləşdirmə
- modelləşdirmə
- abstraksiya
- sintez
- ✓ analogiya

319. Ayrı-ayrı müddələrdən daha ümumi xarakterli müddələrə keçid adlanır

- ✓ induksiya
- analogiya
- modelləşdirmə
- abstraksiya
- deduksiya

320. Nəzəri idraka aiddir

- ✓ induksiya
- analogiya
- ölçü
- sınaq
- müşahidə

321. Şüur vasitəsilə varlığın tərəf və əlaqələrinin əks etdirilməsinə deyilir

- praktika
- refleksiya
- ✓ dərkətmə
- anlama
- introspeksiya

322. Hisslər üçün əlçatmaz olan əql üçün də əlçatmazdır tezisini müdafiə edən cərəyanı göstərin

- ✓ sensualizm
- empirizm
- rasionalizm
- intuitivizm

- solipsizm

323. Praktikanın idrak prosesində rolu hansıdır

- √ praktika idrakın mənbəyi və həqiqətin meyarıdır
- praktika təbiətin dəyişdirilməsinə yönəlmiş mənəvi fəaliyyətdir
- praktika ətraf aləmin dəyişdirilməsinə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir?
- praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir
- praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş elmi eksperimentdir

324. İdrakın subyektinin obyektə birbaşa qarşılıqlı təsir prosesi aşağıdakılardan hansıdır

- √ təcrübə
- təxəyyül?
- abstraksiya
- seyr
- intuisiya

325. Predmetin təbii şəraitdə passiv öyrənilməsi necə adlanır

- √ müşahidə
- modelləşdirmə?
- deduksiya
- analiz
- sintez

326. Məzmunu insandan asılı olmayan bilik necə adlanır

- subyektiv həqiqət
- mütləq həqiqət
- intuitiv həqiqət
- nisbi həqiqət
- √ obyektiv həqiqət

327. Rasional idrakın hansı formaları mövcuddur

- mühakimə, qavrayış, anlayış
- mühakimə, qavrayış, təsəvvür
- √ anlayış, mühakimə, əqli-nəticə
- nəzəriyyə, duyğu, təsəvvür?
- qavrayış, təsəvvür, mühakimə

328. Hissi idrakın hansı formaları mövcuddur

- √ duyğu, qavrayış, təsəvvür
- nəzəriyyə, duyğu, təsəvvür?
- təsəvvür, mühakimə, anlayış
- qavrayış, təsəvvür, mühakimə
- duyğu, qavrayış, anlayış

329. Orta əsr Qərb fəlsəfəsinin qnoseoloji prinsipi nədir?

- √ vəhy
- tarixilik
- formalizm
- kreasionizm
- rasionalizm

330. Elmi idrakın nəzəri səviyyəsinin metodları aşağıdakılardan hansılardır?

- √ abstraktdan konkretə yüksəlmə və aksiomatik metod
- hipotez və nəzəriyyə
- ideallaşdırma və tarixilik və məntiqi təhlil metodu
- ölçmə və müqayisə
- müşahidə və eksperiment

331. Elmi idrakın empirik səviyyəsinin metodları aşağıdakılardan hansılardır?

- induksiya və deduksiya
- ümumiləşdirmə və abstraktlaşdırma
- analiz və sintez
- ideallaşdırma və eksperiment
- √ müqayisə və ölçmə

332. Fəlsəfədə deduksiya hansı məna kəsb edir?

- idrak metodu olub tədqiq edilən obyektin məqsədyönlü qavranılmasıdır
- idrak metodu olub predmetin dərk edilməsi məqsədilə fikrən hissələrə ayrılmasıdır
- təfəkkür metodu olub xüsusidən ümumiyyə keçiddir
- √ təfəkkür metodu olub ümumidən xüsusiyyə keçiddir
- idrak metodu olub tədqiq olunan obyektlərin oxşar və fərqli cəhətlərinin aşkara çıxarılmasıdır

333. Fəlsəfədə induksiya hansı məna kəsb edir?

- √ təfəkkür metodu olub xüsusidən ümumiyyə keçiddir
- predmetlərin bəzi oxşar əlamətlərinə görə oxşarlığıdır
- idrak metodu olub predmetin dərk edilməsi məqsədilə fikrən hissələrə bölünməsidir
- idrak metodu olub tədqiq edilən hadisənin hissələrinin fikrən birləşdirilməsidir
- təfəkkür metodu olub ümumidən xüsusiyyə keçiddir

334. Yeni dövr fəlsəfəsində empirizmin nümayəndəsi kimdir?

- √ Fbekon
- KHelvetsi
- QLeybnits
- BSpinoza
- RDekart

335. Özündə şey anlayışını elmə kim daxil edib?

- Hegel
- Marks
- Fixte
- Feyerbax
- √ Kant

336. Zəkani idrakın əsasına qoyan təlim necə adlanır?

- √ rasionalizm
- skeptisizm
- empirizm
- aqnostisizm
- sensualizm

337. Qnoseologiya nədir?

- varlıq təlimi
- materiya haqqında təlim
- inkişaf haqqında təlim
- dəyərlər təlimi

√ idrak təlimi

338. Aqnostisizm termini nədir?

- idrakın gerçəkliyi tam və adekvat şəkildə əks etdirməsi haqqında təlim
- idrakın xalis simvolik xarakter daşması haqqında təsəvvür
- √ dünyanın dərkedilməzliyi haqqında təlim
- biliyin natamamlığı və dəyişkənliyi
- yalnız dini biliyin həqiqiliyi haqqında təsəvvür

339. Hisslərə əsaslanan idrak hansıdır?

- rasiona idrak
- əyani idrak
- gündəlik idrak
- intuitiv idrak
- √ hissi idrak

340. İdrak prosesi özünə aşağıdakı komponentlərdən hansıları daxil edir?

- təsəvvür və müşahidə
- eksperiment və əqli-nəticə
- duyğu və anlayış
- √ obyekt və subyekt
- qavrayış və mühakimə

341. Həqiqət nədir?

- Avtoritetin fikridir
- Dalanın sonundakı işıqdır
- √ İdrak obyektinə uyğun gələn mühakimədir
- Hamının razılaşdığı mühakimədir
- Zamanın müqəddəsləşdirdiyi ənənədir

342. Obyektiv həqiqət nə ilə şərtlənir?

- Dərk edən şəxsin orqanizmi ilə şərtlənir
- √ İdrak obyektinə uyğun gələn mühakimədir
- Dərk edən insanın maddi maraqları ilə şərtlənir
- ətraf aləmlə şərtlənir
- Xarici (kənar) amillərlə şərtlənir

343. Mütləq həqiqət nədir?

- rədd edilməz fikirdir
- qəti hökmdür
- √ bitkin və dəqiq bilikdir
- təkzibolunmaz hökmdür
- qeyri-məhdud həqiqətdir

344. Nisbi həqiqət nədir?

- √ Natamam və qeyri-dəqiq bilikdir
- Mümkün olan həqiqətdir
- Zamanca dəyişilən fikirdir
- İnsanın keçici maraqları ilə şərtlənən bilikdir
- Ehtimali hökmdür

345. Əbədi həqiqət nədir?

- √ idrak obyektində dəyişməz olana uyğundur
- heç vaxt dəyişməyəcək
- zamanın dönməzliyi ilə şərtlənir
- nəsillərin təcrübəsi ilə təsdiqlənir
- dəyişilməz nöqteyi-nəzərdir

346. Konkret həqiqət nədir?

- √ obyektə və onun dərk edilmə sərhədləri müəyyənlanmış həqiqətdir
- ətraflı təsvirdir
- dəqiq verilmiş şərtlər daxilində konkret əşyalar haqqında bilikdir
- təsərrüfatlı təsvirdir
- əyani həqiqətdir

347. Həqiqətin praqmatik konsepsiyası hansı biliyi həqiqət hesab edir?

- Müşahidə vasitəsi ilə təsdiqlənən biliyi
- məntiqi cəhətdən ziddiyyətsiz biliyi
- Eksperimental olaraq yoxlanmış biliyi
- Səsvərmə ilə qəbul edilmiş biliyi
- √ İnsana fayda gətirən biliyi

348. Həqiqətin meyarı nədir?

- İnsanın intuisiyasıdır
- Onun isbatıdır
- Alimlərin nüfuzlu rəyidir
- √ İnsanların praktik fəaliyyətidir
- Ümumi razılaşmalardır

349. Həqiqətin korrespondent (uyğunluq) nəzəriyyəsi kimə məxsusdur?

- Marksa
- Demokritə
- √ Aristotelə
- Dekarta
- Parmenidə

350. XX əsrin elm fəlsəfəsində həqiqət problemi necə nəzərdən keçirilir?

- √ Biliyin ayrı-ayrı elementlərinə münasibətdə
- Ideal modellərin qurulması problemi kimi
- Tədqiqatçıların subyektiv xüsusiyyətlərindən asılı bir anlayış kimi
- Mücərrəd bir anlayış kimi
- Biliyin gerçəkliyə münasibəti baxımından

351. Məntiqi pozitivistlər həqiqət anlayışı əvəzinə hansı anlayışdan istifadə edirlər?

- Qismən istisna etmə
- Qismən əvəz etmə
- Qismən yerdəyişmə
- Qismən təkzib etmə
- √ Qismən təsdiqlənmə

352. Əgər nəzəriyyənin pronozlaşdırdığı empirik nəticələr praktikada sübuta yetirilməməsi fəlsəfədə necə adlanır?

- biliyin rasionallşması
- biliyin verifikasiyası
- √ biliyin falsifikasiyası
- nəzəriyyə və təcrübənin konkurentliyi

- biliyin aprobasiyası

353. Verifikasiya prinsipinin mahiyyəti nədir?

- Biliyin həqiqətlik dərəcəsini müəyyənləşdirmək prinsipidir
- Rasionalizmlə empirizm arasında demarkasiya (ayırma) prinsipidir
- ✓ Elmi biliyi qeyri-elmi hökmlərdən ayırmaq vasitəsidir
- Elmi biliklə dini etiqadı ayırma vasitəsidir
- Təbiətşünaslığı humanitar elmlərdən ayırmağın kriterisidir

354. Hansı filosofun təlimində falsifikasiya prinsipi elmiyin kriterisidir?

- ✓ K.Popperin nəzəriyyəsində
- R.Karnapın nəzəriyyəsində
- M.Haydeggerin nəzəriyyəsində
- B.Rasselin nəzəriyyəsində
- L.Vitgenşteynin nəzəriyyəsində

355. Praktikanın idrak prosesində rolu hansıdır

- Praktika ətraf aləmin dəyişdirilməsinə yönəlmiş fəaliyyətdir
- Praktika təbiətin dəyişdirilməsinə yönəlmiş mənəvi fəaliyyətdir
- Praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş elmi eksperimentdir
- ✓ Praktika idrakın mənbəyi və həqiqətin meyarıdır
- Praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir

356. Nəyi falsifikasiya etmək mümkün deyil?

- ✓ Allahın mövcudluğunu
- Atlantidanın mövcudluğunu
- qara qu quşlarının olmasını
- Masonların mövcudluğunu
- Marsda həyatın olmasını

357. F.Bekon hansı konsepsiyanın tərəfdarı idi

- həqiqətin mütləqliyinin
- ✓ həqiqətin nisbilyinin
- həqiqətin konvensionallığının
- həqiqətin ikilyinin
- həqiqətin ölçətməzliyinin

358. Əsas vəzifəsi obyektə tədqiqatçı arasında məsafəni aradan qaldırmaq olan metod hansıdır?

- Psixoloji metod
- Dialektik metod
- ✓ Hermenevtik metod
- Strukturalizm
- Kulturoloji metod

359. Qnoseologiyada mənasına görə həqiqətin əksi olan anlayış hansıdır

- səhv
- illüziya
- ✓ yanlış
- təbliğat
- mühakimə

360. Məntiqi anlamın ali pilləsi, fəlsəfi düşünən, ümumiləşdirmələrlə əməliyyat aparan və həqiqəti daha dərinədən dərk edən idrak hansıdır

- √ Zəka
- bunlardan heç biri
- intuisiya
- hiss
- əql

361. Həqiqi və praktiki faydalı həqiqətlərin əldə edilməsi metodu kimi Dekart nəyi göstərirdi

- dialektik metodu
- seyredici analizi
- empirik intuisiyanı
- spekulyativ sintezi
- √ rasionall deduksiyanı

362. Dekart həqiqətin meyarını nədə görürdü

- √ Zəkanın şübhə etmədiyi biliklərdə
- İdrakın predmeti ilə üst-üstə düşən biliklərdə
- Təcrübədə yoxlamadan keçmiş biliklərdə
- Sxolastikadan alınmış biliklərdə
- Müqəddəs kitabdan alınmış biliklərdə

363. Əsaslandırılması zəruri olan elmi fərziyyə necə adlanır

- √ hipotez
- nəzəriyyə
- mühakimə
- anlayış
- əqlinətice

364. Həqiqətin praqmatik konsepsiyasına görə həqiqət

- √ Problemlərin uğurlu həllində köməklik eüdə faydalı bir şey
- biliyin gerçəkliyə uyğun gəlməsi
- əvəlki biliklərə uyğun gələn elmi fəaliyyət məhsulu
- Biliyin həqiqiliyinə əsaslandırılmış inam
- alimlər arasında razılaşmadır

365. Koqerentlik nədir

- √ biliyin özü-özü ilə uzlaşması
- Biliyin estetik cazibəliyi
- Biliyin təkzibedilməzliyi
- Yoxlanılmış biliykdən istifadə
- biliyin yeni problemləri qoymaq qabiliyyəti

366. mütləqlik, nisbilik, obyektivlik, konkretlik nəyin əsas xasssidir

- √ həqiqətin
- zamanın
- nəzəriyyənin
- hipotezin
- materiyanın

367. Dünya haqqında mötəbər bilik əldə etməyin mümkün olmadığını vurğulayan cərəyan hansıdır

- √ skeptisizm
- rasioanlizim
- empirizm
- naturalizm

- ateizm

368. Məzmunu insandan asılı olmayan bilik necə adlanır

- √ Obyektiv həqiqət
- Nisbi həqiqət
- Mütləq həqiqət
- Intuitiv həqiqət?
- Subyektiv həqiqət

369. Dünyanı olduğu kimi əks etdirən bilik necə adlanır

- √ Həqiqət
- Yalan
- Illuziya
- Fantaziya?
- Yanılma

370. Falsifikasiya prinsipi elmiyin kriterisidir

- √ KPopperin nəzəriyyəsində
- MHaydeggerin nəzəriyyəsində
- LVitgenşteynin nəzəriyyəsində
- BRasselin nəzəriyyəsində
- RKarnapın nəzəriyyəsində

371. Konkret həqiqət

- √ obyektə və onun dərk edilmə sərhədləri müəyyənlanmış həqiqətdir
- təsərrüfatlı təsvirdir
- ətraflı təsvirdir
- dəqiq verilmiş şərtlər daxilində konkret əşyalar haqqında bilikdir
- əyani həqiqətdir

372. Yanılma

- √ İdrak obyektinə uyğun gəlməyən mühakimədir
- əlverişli olmayan yanaşmadır
- yad fikirdir
- bilərəkdən formalaşdırılan səhv nöqtəyi-nəzər
- əsaslandırılmamış mühakimədir

373. Təfəkkürün empirik fakt olmadıqda belə həqiqəti dərk etmək qabiliyyəti

- √ Məntiqdir
- Dərrakədir
- Intuisiyadır
- Intellektidir
- Ağıldır

374. Elmlərin təbiət haqqında (təbiətşünaslıq– scienc) və insan, cəmiyyət, mədəniyyət haqqında (humanitar elmlər–humanities) kimi bölgüsü hansı dövrdə gerçəkləşdi?

- XVIII əsrin sonlarında
- √ XIX əsrin sonlarında
- XVII əsrin ortalarında
- XX əsrin əvvəllərində
- XX əsrin ikinci yarısında

375. Neokantçılar ruh haqqında elmlərdə "ruh" deyərkən nəyi nəzərdə tuturdular?

- Psixikanı
- İnsanla bağlı hər şeyi
- Elə ruhu
- ✓ Mədəniyyətlə bağlı hər şeyi
- Şüuru

376. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən Strukturasiya nəzəriyyəsinin müəllifi kimdir?

- M. Veber
- ✓ E. Giddens
- E.Dürkheyim
- Q.Zimmel
- N.Luman

377. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi ədalətlik ideyası faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- ✓ Platon
- Müqəddəs Avqustin
- E.Fromm
- Kant
- Hegel

378. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi sosial xarakter faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- Platon
- ✓ E.Fromm
- Aristotel
- Ş.Monteskyö
- Hegel

379. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi mütləq ideya faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- ✓ Hegel
- Feyerbax
- Platon
- Ş.Monteskyö
- E.Fromm

380. Cəmiyyətin obyektiv qanunlarını qəbul etməyən filosoflar aşağıdakılardan hansılardır?

- V.Arşinov və A.Pançenko
- K.Marks və F.Engels
- Ş.Monteskyö və P.Çadayev
- F.Bekon və R.Dekart
- ✓ V.Vindelband və Q.Rikkert

381. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən Sosial sistemlər nəzəriyyəsinin müəllifi kimdir?

- Q.Zimmel
- M. Veber
- ✓ T. Parsons
- N.Luman
- E.Dürkheyim

382. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən Kommunikativ hərəkətlər nəzəriyyəsinin müəllifi kimdir?

- ✓ Y.Habermas
- N.Luman

- Q.Zimmel
- E. Giddens
- M. Veber

383. T. Kun paradigması anlayışını necə izah edir?

- “Paradigması - gerçəliyin ən mühüm əlamətlərini ifadə edən anlayışlar sistemidir”
- “Paradigması ziddiyyətsiz nəzəriyyələr məntiqidir”
- “Paradigması sosial reallığın inqilabi şəkildə dəyişdirilməsidir”
- ✓ “Paradigması elmin qarşısında duran problemlərə müəyyən baxış və reaksiya üsuludur”
- “Paradigması - ən önəmli fəlsəfi kateqoriyadır”

384. XX əsr şəraitində marksizmin praktiki şərhinin bütövlükdə utopik olmasının əsas səbəbi nə idi?

- ✓ əmtəə-pul münasibətlərinin pozitiv potensialının düzgün qiymətləndirilməməsi
- marksizm praktikası heç də utopik deyildi
- ziddiyyətsiz nəzəriyyələr məntiqinin tətbiqi
- sosial reallığın inqilabi şəkildə dəyişdirilməsi
- sosial bərabərsizlik

385. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən Sosial sistemlər nəzəriyyəsinin müəllifi kimdir?

- Q.Zimmel
- M. Veber
- ✓ T. Parsons
- E.Dürkheyim
- N.Luman

386. Paradigması anlayışını elmə hansı filosof gətirib?

- Aristotel
- Hegel
- ✓ Kun
- Kant
- Paton

387. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən sosial mobillik və ya inteqral sosiologiya nəzəriyyəsinin müəllifi kimdir?

- NLuman
- QZimmel
- E Giddens
- ✓ P Sorokin
- EDürkheyim

388. Sosial idrakın ontoloji tərəfi dedikdə nə başa düşülür?

- Sosial idrakın ontoloji tərəfi bütövlükdə fəlsəfənin inkişaf qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- Sosial idrakın ontoloji tərəfi insan şəxsiyyətini, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- ✓ Sosial idrakın ontoloji tərəfi cəmiyyətin varlığını, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- Sosial idrakın ontoloji tərəfi sosial fəlsəfənin inkişaf qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- Sosial idrakın ontoloji tərəfi təbiətin varlığını, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir

389. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi ilahi niyyət faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- Akvinalı Foma
- ✓ Müqəddəs Avqustin
- E.Fromm
- Hegel
- P.Çadayev

390. Qərb sosiologiyasında bu gün müasir sosial reallığı bu və ya digər dərəcədə izah edən özüreferent sistemlər nəzəriyyəsi nin müəllifi kimdir?
- QZimmel
  - M Veber
  - P Sorokin
  - ✓ N.Luman
  - E.Dürkheym
391. Sosial gerçəklik dedikdə nə başa düşülür?
- təbiət
  - sosial təsisatlar
  - elm
  - bütün aləm
  - ✓ cəmiyyət
392. Sosial idrakın spesifikasiyası nədədir?
- heç bir spesifikasiyası yoxdur, adi idrakdır
  - ✓ burada obyekt rolunda idrak subyektlərinin özlərinin fəaliyyəti çıxış edir
  - burada obyekt rolunda cəmiyyət çıxış edir
  - burada obyekt rolunda bütün aləm çıxış edir
  - burada obyekt rolunda insanın təfəkkürü çıxış edir
393. Sosial idrakın obyektini dedikdə nə başa düşülür?
- insanın dərki
  - ✓ cəmiyyətin dərki
  - bütün aləmin dərki
  - fəlsəfənin dərki
  - təbiətin dərki
394. Pozitivizmə qarşı reaksiya ilk növbədə Qərbin sosial və humanitar elmlərində hansı cərəyanlarının yayılmasında özünü biruzə verdi?
- ✓ Postbiheviorizm və postpozitivizm
  - Industrializm və postindustrializm
  - Rəssionalizm və sensualizm
  - Neokantçılıq və neoplatonizm
  - Biheviorizm və hermenevtika
395. Pozitivist metodologiyasının təsdiqlənməsində Qərbin sosial elmində geniş vüsət almış hansı hadisə mühüm rol oynadı?
- ✓ "Biheviorist" və ya "bihevioral" inqilab
  - Antiqlobalizm hərəkatı
  - Qlobalistika
  - Elmi-texniki tərəqqi
  - Sinergetik yanaşma
396. Dəqiq elmlərin metodologiyası və metodlarından istifadə edərək, sosial elmləri təbiətşünaslığın nümunəsi əsasında yenidən qurmağa çağıran cərəyan hansıdır?
- ✓ Pozitivizm
  - Sinergetika
  - Rəssionalizm
  - Ekzistensializm
  - Neokantçılıq

397. Humanitar elmlərin nəzəri-idraki müstəqilliyini qəti müdafiə edən, amma bununla yanaşı, təbii elmlərin humanitar elmlər üçün nümunə kəsb etdiyini söyləyən məşhur alman tədqiqatçısı kimdir?
- √ V.Diltey
  - V.Vindelband
  - R.Dekart
  - T. Hobbs
  - J.Lametri
398. İnsanın maşın kimi səciyyələndirildiyi Leviatan əsərinin müəllifi hansı filosofdur?
- V.Diltey
  - V.Vindelband
  - √ T. Hobbs
  - J.Lametri
  - R.Dekart
399. Sosiallıq anlayışına olan əsas yanaşmaları təhlil edərək, özünün hadisəli yanaşma adlandırdığı mövqeyini təklif edən filosof hansıdır?
- √ Y.Reznik
  - İ.Kant
  - V.Vindelband
  - K.Tsiolkovski
  - K.Marks
400. Hansı idrakın məzmununda həqiqi biliklər ilə dəyərlər - mənalar məqamı və subyektivlik üzvi surətdə birləşir?
- √ Sosial idrakın
  - Elmi idrakın
  - Rəssional idrakın
  - Hissi idrakın
  - Adi gündəlik idrakın
401. V.Vindelband və QRikkert hansı filosofun davamçılarıdır?
- Aristotelin
  - Sokratın
  - √ Kantın
  - Hegelin
  - Feyerbaxın
402. Legitim zor tətbiq etməklə birinin digəri üzərində hökmranlığını kim dövlət kimi qiymətləndirir?
- M.Veber
  - H.Hegel
  - N.Makiavelli
  - Platon
  - √ K.Marks
403. Mənəviyyatın qiymətləndirici – imperativ funksiyasının mahiyyəti nədən ibarətdir?
- √ ictimai həyatın hər bir təzahürünün “xeyir” və “şər” baxımından qiymətləndirilməsi
  - mənəvi qayda, norma və prinsiplərin insan əxlaqının digər formaları ilə qarşılıqlı əlaqəsi
  - mənəvi əxlaqın dəyərləndirmə, norma və qaydalarının formalaşması
  - insan davranışının tənziyyətə və fərdin davranışının özünü tənziyyətə üsulu
  - insan və cəmiyyətin inkişafının ən insanpərvər və perspektiv yollarının axtarışı
404. Dinin yaranması və mövcudolmasının başlıca psixoloji səbəbi
- siyasi ziddiyyətlərin ləğvi

- xöşbəxt həyatın ideoloji əsaslandırılmasının axtarışı
- √ insanın mənfi emosiya və sarsıntılardan yaxa qurtarmaq istəyi
- istehsal-təsərrüfatçılıq sahəsinin geriliyinin aradan götürülməsi
- sosial ədalətsizlikdən yaxa qurtarmaq

405. Mənəvi dəyələrdə nə ifadə olunur?

- ancaq bir qrup insan yarada biləcək bir şey
- ancaq insan zəkasına tabe olan
- √ insanın ictimai təbiəti, onun mövcud olma şəraiti
- maddi-əşyavi aləm
- şüurun məhsulu olan fantaziya

406. M.Veberin fikrincə vətəndaş cəmiyyətinin mahiyyəti nədən ibarətdir?

- siyasətin, iqtisadiyyatın və mədəniyyətin qovuşmasında
- maddi və mənəvi amillərin birləşməsində
- dövlət və şəxsiyyətin funksiyalarının bölünməsində
- iqtisadi inkişafın strategiyasının müəyyənləşdirilməsində
- √ hakimiyyət, cəmiyyət və insanın optimal şəkildə uyğunlaşması

407. Siyasi rejim olan demokratiyanın səbəb və nəticəsi nədir?

- √ vətəndaş cəmiyyəti və hüququ dövlət
- geniş insan kütləsinin psixoloji durumu
- tərbiyyə və maarifçilik fəaliyyəti
- Cəmiyyətdə iqtisadi və təsərrüfatçılıq fəaliyyəti
- sosial birliyin üzvü olan fərdin özünüdərkli

408. Hakim rejim tərəfindən qəbul etdirilən rəsmi ideologiyanın hökmranlığı hansı siyasi rejimin xüsusiyyətidir

- √ totalitarizm
- avtoritarizm
- plutokratiya
- timokratiya
- demokratiya

409. Sosial baxımdan təhlükəli konfliktlərin qarşısının alınması və aradan götürülməsi hansı ictimai institutun vəzifəsinə aid edilir?

- qeyri-dövlət birliklərin və assosiasiyaların
- aparıcı siyasi partiyanın
- √ dövlətin
- bütün cəmiyyətin
- ictimai təşkilat və siyasi partiyaların

410. Siyasi həyata mənəvi mədəniyyətin təsir etmə amillərindən biri nədir?

- √ ayrı-ayrı fərdlərin sosiallaşması və formalaşması
- əmək tərbiyyəsi
- Maarifçilik fəaliyyətinin tərbiyyə fəaliyyəti üzərində prioriteti
- Mənəvi və sosial sferaların qarşılıqlı təsiri
- İqtisadi mədəniyyətin formalaşması

411. İnsanın sosiallaşmasını nə təmin edir?

- √ insanda mənəvi mədəniyyətin formalaşması
- təxəyyülün inkişafı
- insanda elmi yaradıcılığa qabiliyyətin formalaşması
- insanda siyasi, estetik xüsusiyyətlərin formalaşması
- insanda iqtisadi mədəniyyətin formalaşması

412. Bir sinfin digərini istismar etmə məşını kimi dövləti səciyyələndirən kimdir?
- A.Toynbi
  - Hegel
  - √ KMarks və Fengels
  - T.Hobbs
  - B.Spinoza
413. Mərkəz və əyalət arasında qanunvericilik hakimiyyətinin bölüşdürülməsi hansı ictimai - siyasi səciyyə daşıyan nəzəri məsələni ifadə edir?
- Siyasi rejim
  - Siyasi sistem
  - √ Dövlət quruluşu
  - İnziatçılıq
  - Mərkəzlilik
414. Cəmiyyətin siyasi həyatı nəyin əsasında qurulur?
- İnsanların maddi fəaliyyəti əsasında
  - əxlaq mədəniyyəti əsasında
  - √ müxtəlif sosial qüvvələrin siyasi fəaliyyəti əsasında
  - müxtəlif təşkilat və təşkilatların əlaqələri əsasında
  - Ayrı-ayrı fərdlərin yaradıcılığı əsasında
415. Dini təşkil edən əsas elementlər hansılardı
- √ Dini şüur, dini pərəstiş, dini təşkilatlar
  - Dini hafizə, dini əhval-ruhiyyə, dini qavrayış
  - Dini rassionallıq, dini empirizm, dini relyativizm
  - Dini etika, dini estetika, dini hüquq
  - Dini idrak, dini fəaliyyət, dini təqlidmə
416. Estetikliyin yaranmasının obyektiv əsası nədə təzahür edir
- √ Ölçü, harmoniya, simmetriya, tamlıq
  - Sabitlik, varislik, ardıcılıq
  - Qanunçuluq, elmlilik, praqmatiklik
  - Məhsuldarlıq, maddilik, mənəvilik
  - Rasionallıq, praktiklik,
417. Siyasi fenomen olaraq demokratiya harada yaranmışdır
- √ Qədim Yunanıstan
  - Qədim Çin
  - Qədim Roma
  - Qədim Misir
  - Qədim Babilistan
418. Siyasi rejim adı altında nə başa düşülür
- √ Dövlət hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin üsul və vasitələrinin məcmusu
  - Dövlət hakimiyyətinin siyasi partiyalarla vəhdət təşkil etməsi
  - Siyasi sistemin ünsürü olan siyasi partiyaların inkişafı
  - Siyasi sistemin ünsürləri arasındakı əlaqələr
  - Siyasi sistemin fəaliyyət göstərməsi mexanizmi
419. İnsanın mövcudluq mühiti kimi mədəniyyətə nə daxildir?

- Bunların heç biri
- √ İnsana xas olan bütün fəaliyyət formaları
- Okeanların təki
- “Vəhşi” və ya “birinci təbiət”
- Günəş sistemi

420. Mədəniyyət anlayışının bağlı olduğu kultura sözü mənşəcə hansı dildən alınmış?

- √ Latın mənşəlidir
- Rus mənşəlidir
- Ərəb mənşəlidir
- Yunan mənşəlidir
- İngilis mənşəlidir

421. Sivilizasiya termini ilk dəfə olaraq harada işlənmişdir?

- Alman klassik fəlsəfəsində
- Empirizmin nümayəndələrinin əsərlərində
- √ Fransız maarifçilərinin əsərlərində
- Qədim romalılarda
- Qədim yunanlarda

422. Kim sivilizasiyanı tərəqqinin son məqsədi hesab edirdi?

- Siseron
- √ Fransız maarifçiləri
- İKant
- İngilis materialistləri
- Aristotel

423. Sivilizasiya ilk dəfə olaraq öz konkret-tarixi təcəssümünü harada tapmışdır?

- Qədim Hindistanda
- √ Industrial cəmiyyətdə
- Ərəb xilafətində
- Qədim Yunanıstanda
- Feodalizmdə

424. İncəsənətin əsas funksiyası hansıdır?

- Memorial
- Təربiyəvi
- İdrakı
- Aksioloji
- √ Estetik

425. Mədəniyyətin sivilizasiyadan fərqi nədədir?

- Texnikanın inkişafına yol açması
- √ insanın daxili aləminə istiqamətlənməsi
- Bunların hamısıdır
- Fəaliyyətçilik prinsiplərini rəhbər tutması
- iqtisadi tərəqqini hədəf götürməsi

426. Mədəniyyətdə varisliyin mahiyyəti nədir?

- bunlardan heç biri deyildir
- √ sosial məzmun daşıyır
- irsiyyətdən irəli gəlir
- üzvi aləmin qanunlarına tabedir

- bioloji xarakter daşıyır

427. Mədəniyyətin fasiləsizliyi nə ilə şərtlənir?

- "irsiyyətlə bağlıdır"
- elmi tərəqqisindən irəli gəlir
- sosial tərəqiyyə istinad edir
- yaşayış uğrunda mübarizə ilə şərtlənir
- ✓ varislik əlaqələri ilə şərtlənir

428. Mədəniyyətdə varislik

- ✓ sosial məzmun daşıyır
- irsiyyətdən irəli gəlir
- üzvi aləmin qanunlarına tabedir
- bioloji xarakter daşıyır
- bunlardan heç biri deyildir

429. Hansı bənddə mədəniyyətin formaları yanlış göstərilmişdir

- ✓ Təbiət, qalaktika, yer kürəsi
- Təhsil, din, incəsənət
- ədəbiyyat, rəssamlıq, maldarlıq
- əkinçilik, sənaye, qusçuluq
- Incəsənət, fəlsəfə, əkinçilik

430. Tarixi prosesə formasion yanaşma nəyi iddia edir

- Tarixin ümumi mənası hər bir xalqın öz taleyini özünün müəyyənləşdirilməsindədir
- Tarixi proses dalğavari xarakter daşıyır
- ✓ Tarixi proses vahid olub ardıcıl olaraq bir sıra mərhələlərdən keçir
- Tarixi proses dövrü səciyyə daşıyır
- Müxtəlif sivilizasiyaları bir-biri ilə müqayisə etmək olmaz

431. Mədəniyyətin fəlsəfi anlayışı hansıdır

- ✓ İnsan tərəfindən öz inkişafı üçün yaradılmış maddi və mənəvi dəyərlər məcmusu
- İnsanın təbiətlə şərtlənən davranış qayda və normaları
- Obyekti hakimiyyət olan siyasi münasibətlərin məcmusu
- "Birinci təbiət"
- İctimai münasibətlər məcmusu

432. N.Danilevskinin mədəni-tarixi tipi nə deməkdir

- ✓ Təsərrüfat, siyasi, dini mədəni elementlərə əsaslanan və müəyyən inkişaf mərhələsini yaşayan mədəniyyətdir
- Cəmiyyətin mədəniyyətin parçalanması ilə müşayiət edən inkişaf mərhələsidir
- İnsanların dinlə şərtlənən norma və davranış qaydalarıdır
- İnsanların təbiətlə şərtlənən davranış qaydaları və normalarıdır
- Mədəniyyətin spesifikliyini şərtləndirən mənəvi dəyərlər sistemidir

433. Şpenqlər sivilizasiyanı necə səciyyələndirir

- Sivilizasiya mədəniyyətin sinonimidir
- Sivilizasiya mədəni ənənə və adətləridir
- ✓ Sivilizasiya mədəniyyətin inkişafında son mərhələdir
- Sivilizasiya mədəniyyətin çiçəklənmə dövrüdür
- Sivilizasiya mədəniyyətin yaranma dövrüdür

434. Hansı yanaşmaya görə bəşəriyyətin vahid tarixi yoxdur, yalnız lokal sivilizasiyalar mövcuddur

- Marksizm
- Sosioloji yanaşma
- ✓ Sivilizasiya yanaşma
- Formasion yanaşma
- Kulturoloji yanaşma

435. İctimai inkişafın təhlilinə formasion yanaşmanın tərəfdarı kim olmuşdur

- P.Sorokin
- O.Şpenqler
- ✓ K.Marks
- N.Danilevski
- Toynbi

436. A.Toynbinin fikrincə, sivilizasiyanın yaranması üçün mühitə qarşı cavab reaksiyası necə olmalıdır

- ✓ Özündə inersiya qüvvəsi daşmalıdır
- Dalğavari olmalıdır
- Birdəfəlik və kəskin olmalıdır
- Zəif olmalıdır
- Mülayim olmalıdır

437. Aşağıdakılardan hansı sivilizasiya üçün səciyyəvidir

- ✓ Fərdiyyətçilik prinsipi
- Kollektivçilik prinsipi
- Bunlardan heç biri
- Irrasionalizm
- Humanizm prinsipi

438. Hərtərəfli inkişaf etmiş insan yetişdirməyi hansı dövr mədəniyyətin əsas vəzifəsi hesab edirdi

- ✓ İntibah dövrü
- Orta əsrlər
- Antik dövr
- Postindustrializm
- Industrializm dövrü

439. Aşağıdakılardan hansı mədəniyyəti səciyyələndirir

- ✓ Bunların hamısı
- Dəyərlərin mövcudluq məkanı
- İnsanın mənəvi yaradıcılıq formaları
- İnsanın maddi-dəyişdirici fəaliyyəti
- İnsanda insani başlanğıcın inkişaf ölçüsü

440. Elmin texnika ilə vahid bir sistemdə birləşməsi nəticəsində istehsalatın xarakterinin radikal şəkildə dəyişməsi necə adlanır

- kompüter inqilabı
- intellektual inqilab
- texniki-texnoloji inqilab
- sosial
- ✓ elmi-texniki inqilab

441. Elm nəyin informasiya bazasından birini təşkil edir?

- ✓ dünyagörüşün
- incəsənətin
- hüququn
- psixologiyanın

- iqtisadiyyatın

442. Biliyin ilkin səviyyəsini göstərin

- aprior bilik
- ✓ empirik bilik
- mücərrəd bilik
- nəzəri bilik
- praktiki bilik

443. Bu təlimin tərəfdarlarına görə, elmi-texniki tərəqqi etik nigilizmin artmasına səbəb olur

- ✓ antistiyentizm
- freydizm
- pozitivizm
- liberalizm
- stiyentizm

444. Elmi biliklərin fərqləndirici xüsusiyyətlərindən birini göstərin

- ✓ yoxlanıla bilməsi
- mütləqliyi
- davamlılığı
- subyektivlik
- həqiqətəbənzərlik

445. Müasir elmi və texnoloji tərəqqinin xüsusiyyətini göstərin

- elektrik enerjisindən geniş istifadə
- sadalananlardan heç biri
- ✓ elmi nəzəriyyənin əsasında yeni texnologiyaların inkişafı
- kütləvi maşın istehsalı
- sənayenin avtomatlaşdırılması

446. Müasir cəmiyyətin məhsuldar qüvvələrinə daxildir

- ✓ elmi biliklə
- sinfi münasibətlər
- istehlak münasibətləri
- bölgü münasibətləri
- kredit təşkilatları

447. Empirik biliklərin həddindən artıq şişirdilməsinə nə deyilir

- ✓ pozitivizm
- postpozitivizm
- pragmatizm
- stiyentizm
- antistiyentizm

448. Elmdə problemliliyin mütləqləşdirilməsinə nə deyilir

- rasionalizm
- ziddiyyətlik
- ✓ problematizm
- stiyentizm
- pragmatizm

449. Anlayışlar, qanunlar, nəzəriyyələr hansı sahənin məhsuludur

- √ elmin
- fəlsəfənin
- tarixin
- riyaziyyatın
- hüququn

450. Elmi paradigmanın əvəz olunması necə adlanır

- √ elmi inqilab
- elmi praktika
- elmi fiksiya
- elmi sensasiya
- elmi təkamül

451. Elmin metodologiyasında paradigma anlayışını formulə etmiş mütəfəkkir kim olmuşdur

- √ Kun
- Hantinqton
- Vitqenşteyn
- Lakatos
- Popper

452. T.Kun hansı konsepsiyanın müəllifi olmuşdur

- √ elmi inqilabların strukturu
- elmi inqilabların xüsusiyyətləri
- elmi inqilabların gedişi
- elmi inqilabların mənşəyi
- elmi inqilabların tarixi

453. Elmi inqilabların strukturu konsepsiyasının müəllifi kimdir

- Vitqenşteyn
- Hantinqton
- √ Kun
- Popper
- Lakatos

454. Elmin gerçəkliyin dərkinin metod və qaydalar sistemini təmsil edən funksiyası hansıdır

- √ praktiki
- praksioloji
- aksioloji
- humanist
- aksiomatik

455. Aşağıda göstərilənlərdən hansı elmin funksiyalarına aiddir

- √ izahedici
- humanist
- aksiomatik
- praksioloji
- aksioloji

456. Gerçəkliyin qanunauyğun tərəflərinin mücərrəd-məntiqi anlayışlar, kateqoriyalar və s formasında sistemləşdirilmiş şəkildə dərkinə nə deyilir

- fəlsəfə
- fizika
- √ elm

- nəzəriyyə
- məntiq

457. Problematizm nə deməkdir

- √ elmdə problemliliyin mütləqləşdirilməsi
- elmi biliyin genezisinin birinci forması
- hər bir bilik sahəsində elmiliyin meyarı
- çətinlik, maneə
- dünyanın dərk edilənliyinin inkar edilməsi

458. Elmi rasionallıq və onun cəmiyyətdə rolu problemi ilə kim məşğul olmuşdu

- √ Berqson, Qusserl, Veber
- Kant, Fixte, Şelling
- antik filosoflar
- sadalananlardan heç biri
- Marks, Engels, Lenin

459. Elmi rasionallığın postqeyri-klassik tipinə səciyyəvi olan nədir

- tədqiqatın subyektindən və onun istifadə etdiyi vasitələrdən mücərrədləşmə
- dünyanın mexaniki mənzərəsinin öyrənilməsi
- ekoloji reallıqların araşdırılması
- alimin tədqiqat vasitələrinin araşdırılması
- √ özüinkişafda olan sistemlərin öyrənilməsi

460. Elmi inqilabların baş verməsi nə ilə əlaqədardır

- √ yeni elmi paradigmalardan meydana gəlməsi ilə
- elmin yeni təşkili formalarının meydana gəlməsi ilə
- elmin istehsalatla yeni əlaqələrinin meydana gəlməsi ilə
- yeni elmi kəşflərlə
- yeni elmi təsisatların meydana gəlməsi ilə

461. Elmi biliyin aparıcı inkişaf amilinə çevrildiyi sivilizasiya necə adlanır

- √ postsənaye
- texnogen
- sənaye
- qərb
- aqrar

462. Stiyentizm nədir

- √ elmin mədəniyyətin ali mərhələsi kimi qiymətləndirilməsi
- dünyagörüş forması
- elmin subyekt və obyektə bölgüsü
- elmi rasionallığın tipi
- orta əsr fəlsəfəsində cərəyan

463. Elm nəyə deyilir

- √ izahədən həqiqətlər və onların sübut edilməsi sistemində
- adi adamların başa düşmədikləri şeylərə
- alimlərin imtiyazlarına
- nəzəriyyəyə
- qəliz mülahizələr məcmusuna

464. Aşağıda göstərilənlərdən hansılar elmi rasionallığın tiplərinə aiddir?

- √ klassik, qeyri-klassik, postqeyri-klassik
- sonrakı klassik, humanist, qeyri-klassik
- qeyri-klassik, klassik, müasir
- klassik, müasir, humanist
- klassik, sonrakı klassik, humanist

465. Nəzəriyyə hansı funksiyaları yerinə yetirir

- √ izahetmə və qabaqgörmə
- idrak və izahetmə
- metodoloji və proqnostik
- dünyagörüşü və proqnostik
- tərbiyə və idraki

466. Əsaslandırılmış hipotez nəyə çevrilir

- √ nəzəriyyəyə
- konsepsiyaya
- paradıqmaya
- təlimə
- elmə

467. Yunan dilindən tərcümədə problem sözü hansı mənə daşıyır

- √ çətinlik, maneə
- şübhə
- məqsəd
- axtarış
- alqoritm

468. Elmi biliyin genezisinin ilkin formasını nə təşkil edir

- √ hipotez
- nəzəriyyə
- təxəyyül
- anlayış
- problem

469. Antistiyentizm nədir

- √ empirik biliklərin həddindən artıq şişirdilməsi
- idrak nəzəriyyəsi
- elmin differensiasiyası
- təhsilin rolunun lazımı qədər qiymətləndirilməməsi
- nəzəri biliklərin həddindən artıq şişirdilməsi

470. İdraki, praktiki-təsirli funksiya aşağıda göstərilənlərdən hansının funksiyalarına aiddir

- √ elmin
- dünyagörüşün
- əxlaqın
- incəsənətin
- mədəniyyətin

471. Aşağıdakılardan hansı elmi biliyin əsas cəhətlərinə aiddir

- √ elmi biliyin sistemləşdirilmiş olması, həqiqətin spesifik əsaslandırma üsullarının olması, dərk edən subyektin xüsusi hazırlığının olması, obyektin tədqiq metodunun dərk edilməsi
- elmi biliyin sistemləşdirilmiş olması, yoxlana bilmə, sübutaytmə, obyektin tədqiq metodunun dərk edilməsi

- verifikasiya ola bilən, təkzib oluna bilən, nəzərilik, obyektin tədqiq metodunun dərk edilməsi
- həqiqətin spesifik əsaslandırma üsullarının olması, təsdiqolma, obyektin tədqiq metodunun dərk mətni, edilməsi, verifikasiya olma
- nəzərilik, sübutaytmə, yoxlana bilmə, obyektin tədqiq metodunun dərk edilməsi

472. S.Hantinqtona görə, qloballaşma nədir?

- √ dünyanın nisbətən kiçik sistemlərin – mədəni –etniki sivilizasiyaların münəqişə arenasına çevrilməsi prosesidir
- qlobal problemlərin kəskinləşməsi dövrüdür
- ənənəvi siyasi qaydaların dağılması dövrüdür
- mədəniyyət və ənənələrin dağılmasıdır
- qlobal iqtisadi artım dövrüdür

473. İnkişafın hədləri əsərində hansı problemlər nəzərdən keçirilmişdir

- ekoloji
- √ qlobal
- ekzistensial
- əxlaqi
- mədəni

474. Qloballaşmanı sosial reallığa, eləcə də insanlara gələcək təsiri aspektində öyrənən elm hansıdır

- √ fəlsəfə
- etnologiya
- etnoqrafiya
- mədəni antropologiya
- antropologiya

475. İnformasiya hansı cəmiyyətin inkişafının əsasında durur

- antik cəmiyyətin
- √ postindustrializmin
- ənənəvi cəmiyyətin
- sadalananlardan heç birinin
- sinfi cəmiyyətin

476. Postindustrial cəmiyyətin inkişafının əsasında duran əsas amili göstərin

- siyasət
- əxlaq
- √ informasiya
- dövlət
- mədəniyyət

477. J.Forrester nəyin banisi olmuşdur

- √ qlobal proqnozlaşdırmanın
- qlobal istiləşmənin
- Qlobal fəlakətlərin
- qlobal problemlərin
- qlobal böhranın

478. Qloballaşma nəticəsində dünyanın 8 mədəni-etniki sivilizasiyanın münəqişə səhnəsinə çevriləcəyini kim söyləmişdi

- M.Mesarovic
- E.Pestel
- √ Hantinqton
- A.Peççei
- D.Medouz

479. S.Hantinqton qloballaşmanı necə səciyyələndirirdi

- √ mültimədəni cəmiyyət dövrü kimi
- ənənəvi siyasi qaydaların dağılması dövrü kimi
- mədəniyyət və ənənələrin dağılması kimi
- qlobal problemlərin kəskinləşməsi kimi
- qlobal iqtisadi artım dövrü kimi

480. Roma klubu nə vaxt yaradılmışdır

- √ 1968-ci ildə
- 2008-ci ildə
- 1988-ci ildə
- 1978-ci ildə
- 1998-ci ildə

481. Davamlı inkişaf konsepsiyası adlı sənəd nə vaxt imzalanmışdır

- √ 1999-ci ildə
- 1990-cı ildə
- 2003-ci ildə
- 2001-cu ildə
- 2000-ci ildə

482. Qloballaşmanı sosial reallığa, eləcə də insanlara gələcək təsiri aspektində öyrənən elm hansıdır

- sosiologiya
- əxlaq
- √ fəlsəfə
- iqtisadiyyat
- hüquq

483. Postindustrial cəmiyyətin inkişafının əsasında duran əsas sosial amil hansıdır

- xidmətlər
- ekologiya
- siyasət
- √ informasiya
- maddi istehsal

484. Postindustrializm konsepsiyasında cəmiyyətin hansı sferası üstünlük təşkil edir

- √ servis
- ekologiya
- siyasi sfera
- maddi istehsal
- elm

485. Ekologiya terminini ilk dəfə istifadə edən alman biologu kimdir

- Engels
- Darwin
- √ Hekkel
- Hegel
- Vernadski

486. Fəlsəfə tarixində təbiətlə insanı vahid bir tam kimi götürən dövr hansı olmuşdur

- kapitalizm
- √ antik

- orta əsrlər
- modern
- postmodern

487. İnkişafın hədləri əsərində hansı problemlər nəzərdən keçirilmişdir

- ekoloji problemlər
- elmi problemlər
- √ bəşəriyyətin qlobal problemləri
- siyasi problemlər
- iqtisadi problemlər

488. Müəyyən ərazidə yaşayan heyvanlar və bitkilərin əlaqəsi, onların bir-birinə və yaşadıkları mühitə münasibətlərini öyrənən elm necə adlanır

- Biologiya
- √ Ekologiya
- Etnoqrafiya
- Ekonometrika
- Etika

489. Mənbə mühazirə mətni, İqtisadi qloballaşmanın tərəfdarları hər il harada görüşürlər

- Ümumdünya Kiyev Forumunda
- Ümumdünya Nyu-York Forumunda
- Ümumdünya Roma Forumunda
- √ Ümumdünya Davos Forumunda
- Ümumdünya Moskva Forumunda

490. Elmdə qlobalistika termini nə vaxt yarandı

- XXI əsrdə
- √ XX əsrin 60-70-ci illərin sərhədində
- XIX əsrin sonunda
- XX əsrin 0-cı illərdə
- XX əsrin 0-cı illərdə

491. Qloballaşmanın mənfətlərini tədqiqatçılar nə ilə əlaqələndirirlər

- demoqrafik problemlərin kəskinləşməsi ilə
- mənəviyyətin tənəzzülü ilə
- müharibə təhlükəsinin artması ilə
- √ ABŞ-n bütün dünyaya zorla qəbul etdirdiyi qloballaşma modeli ilə
- ekoloji problemlərin kəskinləşməsi ilə

492. Ekoloji təhlükənin mahiyyəti nədədir

- parnik effektinin artmasında
- √ sadalananların hamısında
- torpağın məhsuldarlığının azalmasında
- insanın fəaliyyəti nəticəsində flora və faunanın məhv olmasında
- təbii suların çirkləndirilməsində

493. Qloballaşmanı solumun sistemli transformasiyası kimi səciyyələndirən tədqiqatçılar diqqəti onun hansı aspekti üzərində cəmləşdirirlər

- ekoloji
- √ siyasi
- iqtisadi
- mədəni
- psixoloji

494. Aşağıdakılardan hansı müharibənin klassik tərifinə uyğundur
- Müharibə bir dövlətin digər dövlətə hücum etməsidir
  - ✓ Müharibə dövlətlər, siniflər, xalqlar, millətlər arasında mütəşəkkil silahlı mübarizədir, həmin qüvvələr arasındakı əlaqələr və münasibətləri ifadə edən siyasətin zorla həyata keçirilməsidir
  - Müharibə bir çox nəsillərin böyük zəhmətlərinin nəticələrinin məhv edilməsidir
  - Müharibə dövlətlər arasında münasibətdir
  - Müharibə ərazi uğrunda mübarizədir
495. Ekologiya elmi nəyi öyrənir
- ərzaq problemlərini
  - ✓ müəyyən ərazidə yaşayan heyvanlar və bitkilərin əlaqəsi, onların bir-birinə və yaşadıkları mühitə münasibətlərini
  - atmosferin vəziyyətini
  - dünya okeanının vəziyyətini
  - müasir dövrün demoqrafik problemlərini
496. Elmi təhlil istiqaməti kimi bəşəriyyətin gələcəyi fəlsəfənin hansı cərəyanının məzmununu təşkil edir
- ✓ futurologiyanın
  - qlobalistikanın
  - qnoseologiyasının
  - aksiologiyasının
  - ontologiyasının
497. S.Hantinqtona görə, qloballaşma nəticəsində dünya neçə mədəni-etniki sivilizasiyanın münasibətlərinə çevriləcəkdir
- ✓ 8
  - 15
  - 10
  - 4
  - 5
498. Antiqlobalizm hərəkatının məqsədi nədir
- yeni informasiya texnologiyalarını inkişaf etdirmək
  - cinayətkarlıqla mübarizə aparmaq
  - miqrasiyaların qarşısını almaq
  - demoqrafik problemləri həll etmək
  - ✓ varlı ölkələrdə cəmlənmiş maddi vəsaitləri yenidən bölüşdürərək ədaləti bərpa etmək
499. Bəşəriyyətin iqtisadi inteqrasiyası, ölkə və regionların bir-birindən asılılığının artması necə adlanır
- ✓ qloballaşma
  - beynəlmilləşmə
  - ideolojiləşmə
  - informasiyalaşma
  - regionallaşma
500. Roma klubu birliyi öz sıralarında kimləri birləşdirir
- antik incəsənət sevrələri
  - ✓ müasir dövrün qlobal problemlərini araşdıran alimləri
  - Roma politoloqlarını
  - Roma futbol azarkeşlərini
  - Roma filosoflarını